

SVOBODNA SLOVENIJA

“ESLOVENIA LIBRE”

1950 - Año del Libertador General San Martín - 1950

Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual No. 315759

Año (Leto) VIII (3) No. (Štev.) 8
BUENOS AIRES,
23. FEBRUARJA (FEBRERO)

CORREO
ARGENTINO
(Procedencia)

FRANQUEO A PAGAR

TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 3824

Víctor Martínez 50 - Buenos Aires

POŠTENA KRITIKA

Ljudje imajo pogostoma navado o vsakem človeku najprej nekaj slabega misliti in sveda takoj nato tudi govoriti. Brez podlage, z nejasnimi sumnjičenji in kar tako iz zraka snamejo posamezniki trditve, ki se pozneje izkažejo kot izmišljotine ali vsaj plod bujne fantazije, če jih morajo dokazovati.

Na žalost se le poredkoma dogaja, da morajo obrekovalci prenašati breme dokazovanja. Običajno pože ožen opravljjanja ali zlobnega namigovanja vso pampo, preden obrekovani zagleda prve oblake dima okoli sebe. Kje bo potem lovil povzročitelja besedičenj?

Zlasti nevarni so bili takšni nepoklicani “kritiki” in večni nezadovoljenci v našem javnem življenju. Marsikaterega našega moža ki je z idealizmom nastopil v politiki, so z neprestanim obrekovanjem pripravili do tega, da je opustil vse javno delovanje in se v škodo skupnosti umaknil v zasebno življenje, kjer je končno našel svoj mir.

Takšni godrnjači so bili v vseh dobah našega političnega življenja številni in jih seveda ne primanjkuje niti v našem begunstvu. Nekaj čudovitega je, kako znajo z besedami graditi najlepše programe, zidati najveličastnejše stavbe, učiti vse in vsakogar, kaj je prav in česa ne bi smeli delati tisti, ki slučajno opravljajo nevhvaležni posel dela za skupnost. Če pa pridejo na dejanja — in kako težko jih je do tega pripraviti! — se pokaže votla praznina. Ko jim potrdite, da želite kritiko, hočete slišati nove misli in videti njihove načrte, vam odgovorjajo s frazami in ponavljajo kritiko vsega in vseh, le tistega ne znajo razložiti, kako bi prišli do uspehov, ki si jih mi vsi skupaj želimo. Vedno ponavljajo naše itak dobro znane skupne želje, nikoli pa ne vidimo, da bi nam mogli pokazati novo pot, po kateri bi prej prišli do zaželenega smotra.

Prav pogostoma smo tudi videli, da takšni nezadovoljenci sploh niso razumeli smisla in nalog kritike, pač pa smo v vseh dobah doživljali brezmejno in večno godrnjanje: čim nesposobnejši je bil kdo za ustvarjanje, tem bolj je zabavljaj. Izviren ni znal biti niti tam in ste ga večkrat zasačili, ko je zahajal v tuj zelinik po dševno hrano. Prav nič nenavadnega ni, če naletite pri teh godrnjačih na meglene misli, ki so jih v drugačnih oblikah svoj čas širili po svetu črni, rjavi ali celo rdeči propagandisti.

Resni ljudje se nikoli niso zahtevali, da bi kritik sam pesnil bolje kot pesnik, ki ga ocenjuje, ali pisal boljše povesti kot pisatelj, katerega opozarja na napake ali po zaslugi hvali. Teh darov nima in za to tudi ni poklican. Zahtevamo pa od njega, da temeljito pozna predmet, o katerem razpravlja, in predvsem — da je vsaj pismen.

V leposlovju in tudi realnih vedah so kritiki ustvarili že velike dobrine. Tudi v naši književni zgodovini imamo nekaj kritikov, ki so s svojim delom naravnost ustvarjali našo književnost. Ti može so imeli izobrazbo in tudi darove, torej vse osnove in pogoje za svoje delo. Različni pisniki, ki so se v kritiki poizkušali zaradi stremuštva, mode ali morda celo zaradi osebnih užaljenosti ter želje po maščevanju, so izginili kot muhe enodnevnice, čeprav so v času svojega kratkega nastopa pogostoma prizadejali veliko škodo in nezaljeve rane.

Čisto nekaj drugega je v politiki. Tu ni merila dva krat dva je

VAŽEN OBISK ARGENTINI

PREDSEDNIK GENERAL PERON JE OSEBNOST MOČNE VOLJE IN SILNE OSEBNE PRIVLAČNOSTI — IZJAVLJA EDWARD G. MILLER

V nedeljo popoldne je prispel z letalom na obisk v Argentino EDWARD G. MILLER, šef odseka za latinske ameriške države v severnoameriškem zun. min. Na letališču ga je v imenu predsednika republike generala Juana D. Perona sprejel in pozdravil vrhovni šef državnega protokola, veleposlanik Raul A. Marques, načelniki zun. ministrstva, ameriški veleposlanik v Bs. Airesu Stanton Griffiths in ostalo osebje ameriškega veleposlaništva.

Istočasno je prispel v Bs. Aires tudi argentinski veleposlanik v Washingtonu Jeronimo Remorino.

G. Miller je s svojo delavnostjo začel takoj v ponedeljek. V spremstvu amer. veleposlanika in ostalih am. diplom. osebnosti je že zjutraj obiskal zun. ministra dr. Paza. Po četrturnem razgovoru z njim so se vsi podali v vladno palačo, kjer je visokega gosta in njegovo spremstvo sprejel predsednik republike general JUAN D. PERON. Ta obisk, ki je trajal 40 minut, je bil vpludnostnega značaja.

V ponedeljek opoldne je g. Miller podal prvo izjavo domačim in inozemskim časnikarjem. V prostorih am. veleposlaništva se jih je zbralo nad sto. Dejal je, da prihaja sedaj že tretjič na obisk v Argentino. Vesel je, da ta obisk prihaja ravno v sanmartinskem letu. O prvih stikih s predsednikom generalom Peronom je dejal, da predstavlja g. predsednik osebnost močne volje in silne privlačnosti.

Zatem so se pa vrstila najrazličnejša vprašanja — gospodarska in politična —, ki se nanašajo na obe državi. Na vsa je Miller odgo-

varjal. Omenjal je težavo na argentinski strani zaradi pomanjkanja deviz in prizadevanja obeh strani, da se gospodarski stiki še povečajo in poglobijo.

Po tem razgovoru s časnikarji je bil Miller z vsem spremstvom gost na kosilu pri zun. min. dr. Pazu. Popoldne tega dne je pa bil Miller znova pri predsedniku republike. Z njim sta bila tudi am. veleposlanik Griffiths in Mallory, z argentinske strani pa zun. min. dr. Paz in argent. veleposlanik v USA Remorino. Ta razgovor je trajal polne tri ure. Zvečer je Miller časnikarjem samo dejal, da so se na tem sestanku razgovarjali o odnosih med posameznimi državami, predvsem pa o odnosih med Argentino in USA. Ob tej priliki je predsednik general Peron pojasnil argentinsko stališče do gotovih mednarodnih vprašanj. Razgovori med predsednikom generalom Peronom in med g. Millerjem so bili tudi v torek dopoldne. Popoldne pa si je visoki gost v spremstvu predsednika republike generala Juana D. Perona in njegove gospe soproge ogledal razne socialne ustanove v Capitalu. Tako predvsem Mesto otrok — Ciudad Infantil, Dom uradnic in druge zavode, nakar so se vsi odpeljali v letno rezidenco g. predsednika v Olivos na okrepčilo. V čast g. Millerja je bil v torek zvečer sprejem na ameriškem veleposlaništvu. Po sprejemu se je g. Miller skupno z am. veleposlanikom Griffithsom odpeljal v letno rezidenco g. predsednika v Olivos, kamor ga je povabil g. predsednik s svojo gospo soprogo na intimno večerjo, med katero je g. predsednik z g. Millerjem govoril o vseh vprašanjih, ki se tičejo obeh prijateljskih držav.

POŽAR V AZIJI SE ŠELE ZAČENJA

Nova pogodba med Kitajsko in sovjeti je bila v Moskvi podpisana, potem ko so pogajanja z Maocetungom trajala skoraj dva meseca. Po podpisu pogodbe so kitajskega kom. diktatorja in njegovega zun. ministra Čuenlaja odpremili iz Moskve z največjimi slovesnostmi. Nova Kitajska je postala satelit Moskve. Na zunaj so Maocetungu dali precej koncesij, prejel bo Port Artur in druga mandžurska pristanišča ter nazadnje tudi železniško progo čez Mandžurijo; proga je bila že pod carji in je tudi sedaj v rokah ruskih železniških oblasti.

Po podpisu te pogodbe je završalo v vsej Aziji. Siam je bil do zadnjega še za naslonitev na USA in Veliko Britanijo, toda po tem dogodku je predsednik siamske vlade izjavil, da Siam ne želi

iz USA samo orožja in vojno gradivo, ampak tudi vojake — ameriški vojaki naj pridejo braniti neodvisnost Siam. Če ne — bo Siam tudi priznal režim Maocetunga in se skušal zavarovati v okviru sovjetskega prijateljstva. Tri četrtine Indokine je v rokah Hočiminhovih kom. guerilcev, v Birmaniji je zmehda zelo velika in nadzira vlada le del dominijona, nova republika Indonezija je zaprosila v Moskvi za vpostavitve diplomatskih stikov.

POPOLNA PODREDITEV SOVJETOM

Tako je slika o kom. ofenzivi v Aziji vsaj na zunaj popolnoma v prid sovjetom. Vendar prinaša ta slika tudi svoje senčne strani. V Moskvi se je sovjetским zahtevam za podreditev celotne Kitajske upiral Čuenlaj, kitajski zuna-

drugi pa nimajo “političnega daru”. Takšni kritiki so bili pri nas v politiki še redkejši kot v literaturi: saj nimamo napisane niti poštene politične zgodovine našega naroda!

Če smo imeli — po zatrjevanju sedanjih godrnjačev — slabe voditelje, smo imeli še slabše “kritike”, ki voditeljem niso znali pokazati prave poti. Ponavadi sploh niso bili kritiki, pač pa navadni zabavljaji in to je eden izmed vzrokov, zakaj naše stvari niso bile vedno na najboljši poti.

Kot narod smo še mladi in begunstvo nam daje izredne prilike učiti se koristnih stvari: med drugimi tudi, kako je mogoče države pametno upravljati in kako to upravljanje koristno in pošteno kritizirati.

Rr.

LA TRAGEDIA DE UN ESLOVENO EN EL ACONCAGUA

El Aconcagua, rey de las montañas de la América atraía siempre poderosamente a los andinistas. La belleza encantadora de sus fieros ventisqueros les arrastra a su abrazo glacial. Venían de todas partes del mundo para arriesgar la subida con mayor o menor éxito. Varios pagaron su audacia con la vida, hallando muerte en aquellos precipios y algunos su último padadero en el cementerio de Puente del Inca.

En los primeros días de marzo de 1940 se apostó para la escensión del Aconcagua un grupo de andistas de fama entre los cuales Jorge Link, su esposa, Frankl. Semper. Se les agregó también un sacerdote esloveno P. José Kastelic, capellan de la colectividad eslovena en la Argentina y un alpinista entusiasta. Hallándose entre las montañas, en Puente del Inca, el Aconcagua ejerció sobre el tal encanto que no pudo resistir a la invitación de Link y que lo invitó para que se agregue al grupo.

Se apoderó de él una idea noble: plantar una cruz en el Aconcagua y, a pesar de invencibles obstáculos, quiso realizar su propósito. Nunca se sabrá si logro su objetivo. Una tremenda tormenta le interceptó el paso. Su cadáver fué hallado recién un año despues. La cruz que llevaba no ha sido localizada. Sus restos mortales han sido transportados al cementerio de Puente del Inca, donde esperan el día del Juicio ya voricos andinistas y donde tres años mas tarde hallo su eterno descenso también Link con su esposa.

Al conmemorar el decimo aniversario de su tragedia recordaremos del P. José Kastelic sus connacionales eslovenos y sus amigos argentinos. Algunos aprovecharán la fecha de su desaparición para visitar su tumba. En Mendoza habra el día 12 de marzo también actos recordatorios del querido finado.

SLOVENSKA TRAGEDIJA NA ACONCAGUI

Aconcagua, kraljica ameriških gora, je bila stalno hrepenenje navdušenih alpinistov. Njena divjeromantično očarujoča lepota jih je vabila v svoj ledeni objem. Iz vseh delov sveta so prihajali in se skušali povzpeti na njen najvišji vrh. Mnogim se je to posrečilo. Veliko jih je pa tudi na njenih ledenih pobočjih in v strahotnih globelih našlo smrt in sedaj snivajo svoj večni sen ob njenem podnožju v Puente del Inca.

V prvih dneh meseca marca pred desetimi leti so se zbrali znani argentinski alpinisti Linka, Franke in drugi in se podali na Aconcagua. Pridružil se jim je tudi skromen slovenski duhovnik JOŽE KASTELIC. Bil je to tedanji slovenski duhovnik v Argentini, navdušen planinec, ki je svojo veliko ljubezen do slovenskih planin prenesel v novi domovini na argentinske planine. Hotel je za vsako ceno uresničiti svoj načrt: POVZPETI SE NA VRH ACONCAGUE IN TAM ZASADITI KRIŽ, ki ga je v ta namen nosil s seboj. Ali je ta cilj dosegel ali ne, bo ostala večna tajna. V strahotni ledeni višini se je namreč tedaj nenadno razbesnel vihar in zapel svoj mrtvaški sprev Jožetu Kastelicu.

Njegovo truplo so našli šele leto dni kasneje. Položili so ga v grob ob stran ostalih alpinistov, ki so svojo ljubezen do planin plačali s svojimi življenji. Tri leta pozneje se mu je pridružil tudi Linka s svojo ženo in še več drugih.

V teh dneh se bomo spominjali dobrega Jožeta Kastelica. Spominjali se ga bodo njegovi številni argentinski in slovenski prijatelji, predvsem pa tisti, ki so bili deležni njegovih dobrih del in vsi tisti številni rojaki, katerim je kot velik ljubitelj Argentine utiral življensko pot v njihovi novi domovini.

nji minister, ki ga v Moskvi dolže, da je pristaš titovskih nazorov o komunizmu na državni oblasti. Sovjeti so tudi dosegli, da mora biti kit. policija pod vodstvom in nadzorstvom sovjetskih pol. strokovnjakov. Gospodarska pogodba med Moskvjo in Kitajsko še ni sklenjena; kitajska industrija pa hromi, ker je dovoz iz Anglije in USA ustavljen. Kitajsko prebivalstvo ni živelo od domačega pridelka, ampak od uvoženega riža in žita. Uvoza ni, iz Rusije pa bo dovoz žitaric dolg in drag, skoraj tako drag, kakor je bil ta pridelek na kitajskem notranjem trgu (zaradi notranjih slabih prometnih zvez je bilo tuje žito na kitajskem trgu cenejše, kakor pa domače, dasi domač pridelak ni bil premajhen).

Med triletno okupacijo po l. 1945 so sovjeti Mandžurijo — kitajsko Porurje — popolnoma “demontirali” in odpeljali vse tovarne in stroje kot vojni plen zaradi zmage nad Japonsko. Obnova industrije v Mandžuriji bo trajala desetletja, tovarne v Šanghaju in v drugih industrijskih središčih, ki so ob morju, pa so pod ognjem nac. letalstva. In sovjeti ne dajo letal, da bi bila vsaj ta industrija ohranjena.

Glavna središča azijskih riževih polj niso na Kitajskem, ampak v Siamu in v Indokini. Riž iz teh pokrajin redi množice od Kitajske do sredine Indije. Toda Indokina je v ognju in sovjetski ambasador v Bangkoku, prestolnici Siam, je skoraj da ultimativno terjal od siamske vlade, da mora Siam skoraj ves pridelak riža prodati sovjetom. Ako bo siamska vlada na to pristala, bo pome nilo to lakoto in izbruh neredov pri vseh tistih množicah, ki v jugovzhodni Aziji na riž več dajo, ko na katerokoli

drugo živilo.

Sovjeti so Maocetunga s svojo pogodbo prisilili, da gre naprej po poti kom. revolucije in da razširi požar nad vso Azijo. Sovjetska dipl. zastopstva bodo od Indije do Indonezije in Indokine terjala take koncesije in ukrepe, ki bodo kaos povečavali. Vsi ti ukrepi bi dali slutiti, da hoče Moskva kot prvo stopnjo razmaha svoje oblasti v Aziji doseči, da ves ta svet izkrvavi in nazadnje kloni v popolno opešanje. Šele na takem polju bodo sovjeti varno gradili temelje svoje nadvlade. Vsej Aziji bi nato vladala Moskva. Pred sedmimi stoletji je Džingiskani iz sredine Azije krenil proti zahodu na pot za nadvlado sveta. Sedaj so sovjeti krenili na to pot v obratni smeri. V novejših časih v Moskvi omalovažujoče zmajujejo glavo nad Evropo, češ da naj Rusija Evropo kar pusti samo dozoreti za propad; vojna v ta namen ni potrebna. Toda na zahodu je mnogo komentarjev, ki pravijo: pustimo sovjete v Azijo, kjer da bodo našli svoj konec. Razlika je samo ta: tisto, kar se v zahodnem svetu razjasni v nekaj letih, potrebuje v Aziji desetletja, če ne celo stoletja.

Tito je te dni pripravil novo presenečenje zahodnemu demokratskemu svetu. Kot stooštotni komunist je priznal komunistično uporniško vlado Hočiminha v Vietnamu. To vlado je prva priznala Sovjetska zveza, za njo pa vse njene sate-litske komunistične države. Titova komunistična vlada za njimi seveda noče zaostajati, ker zasleduje iste komunistične cilje doma in v svetu, ter je sedaj tudi ona priznala vietnamsko kom. uporniško vlado.

V SPOMIN JOŽETU KASTELICU OB DESETLETNICI NJEGOVE TRAGIČNE SMRTI

17. marca 1940 je vse časopisje prineslo vest, da se je zgubil eden od Linkove ekspedicije na Aconcagua. Ker je bil g. Jože Kastelic tiste dneve na potovanju po tistih krajih, sem pozorno iskal med novicami, kaj bo na stvari. Iz raznih potvorb njegovega imena je postalo slednjic le jasno, da gre zanj, a po prvih vesteh je ostalo še vedno upanje, da je morda še živ, ker poročila so pravila le o tem, da se je zgubila sled za njim.

Toda stvar je postala kmalu jasna, kajti naslednje dneve so že prišli v Mendoza nekateri od tistih, ki so g. Kastelica nazadnje videli.

Dober teden kasneje sem govoril z Linkom, ki je bil voditelj tiste ekspedicije in iz njegove izjave sem zvedel tole:

PRVI KORAK V GORE

24. febr. je Link prihitel v Hotel Puente del Inca po nekatere poslednje potrebščine, katere so rabili za naskok na Aconcagua. Tamkaj se je srečal z gospodom Jožetom. Dva tako navdušena planinca sta takoj postala prijatelja in ker ga je Link povabil, da bi šel z njim na Plaza de Mulas (višina 4600 m), kjer bi imel naslednji dan, v nedeljo, sveto mašo, je gospod Jože povabilo z veseljem sprejel.

Po naporni poti na hrbtih mul sta že v jutranjih urah 25. febr. prišla do taborišča na Plaza de Mulas, kjer je bilo vsega kakih 25 oseb ekspedicije.

Potem, ko sta se prišleca malo odpočila, so vsi z veseljem sodelovali pri pripravi za altar in je bila sveta maša, najbrže doslej najbolj visoko v argentinskih gorah. Vsi značilni dogodki, in seveda tudi zadnja Kasteliceva maša, so bili filmani.

Popoldne je g. Jočeta bolela glava. Višinska razlika je namreč velika. Počasi je glavobol popustil. Naslednje dneve je porabil za razne manjše ture v bližini, da se tako usposobi za zadnjo najbolj drzno potezo, katero so imeli v načrtu.

4. marca je ekspedicija odrinila iz Plaza de Mulas. Prenočili so v zasilnem taborišču in naslednji dan spet nadaljevali pot. Tako so plezali vse više. Sem pa tja je bila pot nekoliko nevarna, večinoma pa ne.

7. marca je bil dan, ko naj bi dosegli cilj vsi, kateri so se vztrajali. Med njimi je bil tudi g. Kastelic, čeprav mu je vodja ekspedicije zelo odločno odsvetoval, ker je bilo očitno, da je višina nanj delovala preveč občutno. Ostali so bili v gorski višini že 14 dni pred njim, zato so se že lahko aklimatizirali. Gospod Jože pa je smatral, da njegova krepka narava ne more opesati. On, tako strasten ljubitelj planin, pač ni mogel sprejeti te misli, da ne bi napravil še tistih par korakov do vrha.

Vse bolj očitna pa so postajala znamenja njegove oslabelosti. Prvi del poti je še precej dobro šlo. Potem je pa začel gospod Jože pešati. Na vsakih 20 korakov so se ustavili, da se odpočijejo.

Ostal je slednjic le še kosček pota, nič več kot iz Tacna na Šmarno goro. Tako lepo je vabila gora, toda v višini 6950 m se je gospod Jože ustavil in izjavil, da ne gre več dalje. Ostal je tamkaj, med

tem ko so ostali nadaljevali pot in prišli na vrh ob 16 uri. Bilo jih je 6. Ko so se vračali so g. Kastelca dobili na istem mestu. Šel je z njimi nazaj do najvišjega šotora, ki so ga imeli v višini 6850. Na moč so se prizadevali, da bi ga spravili še niže, toda gospod Jože se ni dal pregovoriti. Namenil se je prenočiti tam in naslednje jutro dovršiti svoj namen, da zasadi na vrh Aconcague križ, ki ga je imel s seboj. Mal kovinski križec nabit na lesen križ.

USODNA NOČ IN NEVIHTA NA GORI

Franke, najbolj utrjeni in krepki član ekspedicije, je ostal z gospodom Jožetom tako dolgo, da mu je skuhal čaj in ga spravil v spalno vrečo, da bi tako mogel varno prespati noč v tistem vse-mirskem mrazu, nakar je odšel in je gospod Jože ostal sam v tihi gorski samotiji.

Naslednje jutro bi bila morala priti tam mimo na vrh gore dva druga turista. Na ta dva je hotel gospod Jože počakati in z njima tvegati zadnji korak.

Kaj je bilo potem, tega ne bomo zvedeli nikdar. Pričakovana planinca naslednji dan nista mogla izvršiti nameravanega poskusa za naskok na Aconcagua. Bil pa je krasen dan. Najbrže g. Kastelic ni opustil svojega načrta, da stopi na vrh najvišje ameriške gore.

Popoldne 8. marca je pa zadivila strahotna nevihta. Orkan z 200 km hitrosti, ki nosi za pest debelo kamenje kot prah, dvigne tudi človeka kot peresce. Kje je bil tedaj gospod Jože? Z grozo so strmeli člani ekspedicije v višavo, kjer so slutili usodno nesrečo. Toda nevihte ni hotelo biti konec.

Šele čez 5 dni je bilo mogoče misliti na to, da bi šli gledat kaj se je zgodilo, ker pogrešanega ni bilo od nikoder. Skozi debele plasti snega, ki je ta čas zapadel, so si utirali pot in šele 14. marca, po dveh neuspelih poskusih, so prišli na mesto, kjer je ostal v šotoru g. Kastelic tedaj, ko se je zadnji od njega poslovil.

Šotor je še stal, toda prazen. Našli so pač dve Kastelicevi nogavici in nekatere stvari njegove opreme; daleč naokrog so vso okolico skrbno preiskali, v kolikor so pač mogli v visokem snegu, toda ledu za pogrešanim nobenega! Toda eno so pa ta dan že z gotovostjo vedeli: živ gotovo več ni, kajti brez spalne vreče, katere je ostala v šotoru, gotovo v tistem mrazu nihče ne more preživeti nobene noči.

Prve časopisne vesti so poročale, da je pogrešan, toda na podlari te zadnje ugotovitve, je postalo jasno, da gospoda Kastelica ne bo več nihče več videl.

TRUPLO NAJDENO

Šele čez leto je bil privzdignjen zastor, ki krije Kastelicevo planinsko tragedijo.

20. marca 1941 so objavili časniki, da so na Aconcagui našli truplo, ki je najbrže Kastelicevo.

17. marca je neki gonjač tekkel za mulo, ki mu je v gori utekla in je pri tem zašel na truplo. Takoj so si ogledali vse okolnosti. Kraj leži na pol poti med vrhom Aconcague in Plaza de Mulas v višini 5800 m. Brez težave so identificirali truplo, ga naložili na mulo in odnesli v Puente del Inca.

Meni je takoj brzojavil najdbo rojak Mahnič, ki je bil tedaj uslužben v hotelu Puente del Inca. Po prevdaru in posvetu z drugimi smo odločili, da je nemogoče misliti na to, da bi ga prepeljali v Buenos Aires. Čeprav je bilo truplo dobro ohranjeno, saj je bilo ves čas v ledu in snegu; le koža je bila črnela, kjer je prišla v dotik s svetlobo, — je takoj začelo razpadati in v takih okoliščinah pač ni bilo mogoče misliti na prevoz na tako daljavo.

V Mendoza je bil tedaj salezijski ravnatelj P. dr. Peter Serdoč, naš rojak. Z njim sem se telefonično dogovoril in je on oskrbel takoj primerno krsto in prevzel skrb, da se izvrši krščanski pogreb.

Dva dni je truplo bilo na mrt-

IZ TEDNA V TEDEN

Bolgarska vlada je te dni vložila pri- tožbo pri jugoslovanski zaradi jug. po- seganja v plovo po Donavi na škodo bolgarskih interesov. — Laške oblasti so pri Gorici zajele dva jug. vojaka — prebežnika, ki sta izjavila, da "je živ- ljenje v jug. armadi neznošno". — Na meji med jug. in ameriško zono v Trstu je prišlo do streljanja, ko so nekateri podaniki jug. zone hoteli uiti v ameriš- ko zono. V Trstu je bila po 19 dnevih končana splošna delavska stavka, v ka- teri so vsi sindikati, komunistični in an- tikomunistični skupno nastopili za po- višanje dnevne plače za 60 lir.

Italijanska vlada pripravlja poseben načrt o povečanju emigracije v Južno Ameriko in Mehiko. — Italijani tudi še ne nameravajo priznati rdeče kitajske vlade. — Maršala Grazianija bodo v Ri- mu te dni ponovno sodili pred vojaš- kim sodiščem. — V Neaplju je prišlo do ostrih spopadov med 3000 študenti in policijo.

Na Češkem so v kampanji za kolekti- vizacijo zemlje prijeli nad 5000 kmetov, ki "niso razumeli novega časa"; od 7.480.000 ha zemlje je že 500.000 ha ko- lektivizirane. — Poljaki so diplomatskim uradnikom USA prepovedali zapustiti poljsko ozemlje brez predhodnega do- voljenja poljske vlade.

Na Madžarskem sodijo isti sodniki, ki so obsodili Mindszentija, sedaj tudi Amerikanca Vogelera, podpredsednika Mednarodne telefonsko-telegrafске druž- be ter Angleža Sandersa, zastopnika Standard Electric Company v Budim- pešti, skupno z nekaterimi Madžari, ki so vsi obtoženi vohunjenja v korist za- hodnih sil; na razpravi sta tako Vogel- er kako Sanders priznala, da sta de- lovala vsak za svojo državo, in Vogel- er je celo izjavil, da je bil posebej iz- vezban za vohunske posle; za njima so tudi ostali obtoženci priznali sodelovanje v špijski mreži. Tožilec je za oba

TITO ZNOVA POUČARJA, DA JE IN OSTANE KOMUNIST

Maršal Tito je v spremstvu Rankovi- ča, Petra Stamboljiča ter L. Djuriča nepričakovano obiskal predvolilno zbo- rovanje v Titovih Uzičah ter tamkaj pred 50.000 glavo množico (po naved- bah Tanjuga!) imel odločen volilen go- vor, v katerem je ponovno in najodloč- nejše izjavil, da FLRJ nikakor ne misli kreniti s poti socializacije vsega jav- nega življenja, da bodo vlada FLRJ in vsi njeni organi še nadalje najdosled- nejši zagovorniki komunistične države in "da se niti on niti njegovi narodi ne dajo prodati zahodnim silam za peščico dolarjev ali nekaj materiala; "rajši bo- mo hodili bosi", je dejal Tito, "kakor pa da bi za ceno nekaj dolarjev spre- menili linijo pohoda naših narodov!"

Umljivo je, da je takšen govor vzbudil silno in neprijetno presenečenje v zahodnem svetu in da vsi merodajni krogi pričakujejo podrobnejših poročil; najprej se je znašel ameriški ambasa- dor Allen, ki je — verjetno strogo sle- deč navodilom svoje vlade — takoj iz-

zahteval najhujšo kazen. Vogeler je bil obsojen na 15, Sanders pa na 13 let. Dva Madžara so pa obsodili na smrt.

V dneh procesa je 'siva eminenca' angl. zun. politike lord Vansitart zah- teval naj Anglija prekine sploh vse stike z vlado sedanje Madžarske.

Zahodni Berlin je dobil 100 milijonov mark podpore iz Marshallovega plana, da bo lažje vzdržal borbo s tkzv. 'malo sovjetsko blokado' Berlina. — Medtem ko so sovj. zasedbene sile v vzhodni Nemčiji dosegle 400.000 mož, javljajo iz zahodne Nemčije stalno večanje brezposelnosti s trenutnim stanjem 2 milijonov. — Komunisti so berlinskega kardinala Preysinga opozorili, naj nikar ne vztraja še nadalje v svojem ukrepu o prepovedi udejstvovanja kat. duhovni- kov v vrstah kakršnih koli formacij, vodenih od komunistov.

Nastopi francoskih komunistov proti natovarjanju voj. materiala za Indo- kino in pri izlaganju amer. voj. mate- riala so francosko vlado prisilili k po- ostritvi policijsko-varnostnih ukrepov in tudi kazni.

Ameriško zunanje min. je v torek urad- no objavilo sporočilo, da je ameriška vlada prekinila diplomatske odnose z Bolgarijo. O tem sklepu so istočasno ob- vestili bolgarsko vlado v Sofiji in njene- ga diplomatskega predstavnika v Wa- shingtonu, kateremu so tudi sporočili željo am. vlade, da bolgarsko dipl. osebe čimprej zapusti USA. V Washingtonu so politične osebnosti mnenja, da bo ameriška vlada prekinila diplomatske odnose tudi z Madžarsko zaradi zadnjih obsodb ameriškega državljana v Bu- dimpešti.

V Angliji so danes parlamentarne vo- litve na katerih bodo volilci ali odobrili politiko dosed. laburistične vlade, ali jo pa odklonili in dali svoje zaupanje kon- servativcem.

Javil, da "ameriška vlada ves čas že stoji na stališču nevmešavanja v not- ranje zadeve FRJ in da niso bili da- ni nikaki pogoji maršalu Titu ob pri- liki njegove zaprositve za posojilo". Beograjski vladni krogi pa ostri Titov govor talmačijo tako, da je 1) Tito ne- zadovoljen zaradi dolgega zavlčevanja pri izplačilu že odobrenega posojila 25 milijonov dolarjev, 2) da Titu ni prav, ker so mu Amerikanci namignili, naj nikar prehitro ne prizna komunistične- ga režima Ho Či Minha v Vietnamu in 3) da Titu in njegovim diplomatom ni po volji zahodno prišepetavanje o nujnosti ureditve položaja tujcev, po- danikov zahodnih držav na teritoriju FLRJ.

Pripomniti je treba, da bodo zahodne sile, zlasti USA, še marsikatero drugo, morda celo ostrejšo Titovo dejanje ali besede mirno prenesle, ako se to ujema z njihovim gledanjem, da jim je trenu- točno Tito nujen zaveznik pri rušenju 'obrambne obročja satelitov Moskve'.

Tamkaj stoji še danes tisti na- grobnik, ki pove obiskovalcem v kasteljanskem jeziku:

Tukaj počiva Oče Jože Kastelic, star 42 let, Sin slovenskih gora Kaplan jugoslovanske kolonije. Hotel je zasadi križ na Acon- cagui Toda telo mu je pri tem odreklo, Duša njegova pa, vneta za vse vzvišeno, Se je dvignila čez vse višave 8. marca 1940.

Po slovensko sledi:

V miru počivaj slovenske zemlje sin Vneti ljubitelj visokih planin Narodu bil si vodnik do večnih višin.

Hvaležni rojaki.

Po kasteljansko sledi še zahvala tvrtki Forn in arhitektu Sulčiču. Rajnemu so pa na isti poti sle- dili že mnogi tovariši iste ekspedi- cije in prav na istem pokopališču počivajo tudi zemski ostanki Lin- ka in njegove žene, ki sta zgubila življenje tri leta pozneje pod vr- hom Aconcague.

Janez Hladnik

ARGENTINA

V petek bo štiriletnica, odkar je bil general Juan D. Peron izvoljen za predsednika republike. Te važne ob- letnice se bodo vse nameščenke in delavske organizacije spominjale s številnimi proslavami.

O Generalu San Martinu je izšla nova knjiga. Izdal jo je Nacionalni Sanmartinov zavod ter so v njej po- natisnjeni najlepši odlomki iz naj- boljših del o Osvoboditelju. To je prva knjiga, ki jo je ta zavod izdal letos. Napovedanih je pa še več.

V soboto bo 172 obletnica rojstva Generala San Martina. Nacionalni San Martinov zavod je za ta dan pri- pravil vrsto proslav v počastitev spo- mina Osvoboditelja. General San Martin se je rodil v mestu Yapeyu.

V Buenos Aires je prispela močna skupina članic Združenja za kultur- no zblizenje med ameriškim država- mi s sedežem v državi Texas v USA. Tu si bodo predvsem ogledale števil- ne najmodernejše argent. socialne ustanove, predsedniku republike ge- neralu Juanu D. Peronu bodo pa iz- ročile osebno poslanico guvernerja države Texas. Argent. akad. mladino bodo tudi povabile na študijski tečaj na Poljedeljsko-tehnični akademiji v državi Texas. Vsi akademiki, ki bodo določeni za ta tečaj, bodo uživali am. stipendije.

V Bs. Aires bo v kratkem prispel am. strokovnjak za sovjetska vpraša- nja Kennan. Sedaj potuje po raznih južno-ameriških državah in v njih proučuje stanje komunizma.

Edward Miller, šef oddesa za lat. am. države, ki se sedaj mudi na obi- sku v Argentini, je za Kennana de- al, da po Južni Ameriki ne potuje uradni misiji.

V Capitalu so bile tudi letos veli- ke pustne slavnosti. Trajale so 3 dni, zaključili jih pa bodo v soboto in ne- deljo. V soboto bodo izvolili kraljico karnevala.

Prosvetni min. dr. Ivanisovich je izdal odredbo o začetku šolskega le- ta na vseh argent. ljudskih in sred- njih šolah. Po tej odredbi bo v Ar- gentini na vseh teh šolah začel re- den pouk dne 13. marca. Med 10. in 20. avgustom bodo vsi učenci imeli počitnice. Konec šolskega leta bo 18. novembra.

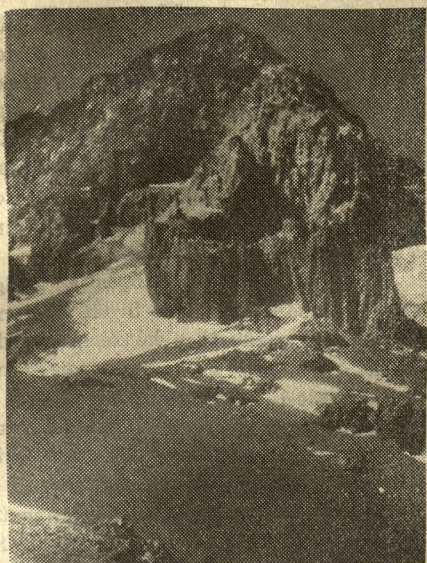
V Buenos Aires bo prispela v za- četku marca skupina švedskih spe- cialistov za srčne bolezni. Vodil jo bo prof. Clarence Grafford, ki bo imel v Capitalu več konferenc o srčnih boleznih ter bo na vseuč. klini- ki izvršil tudi več zadnjih opera- cij.

Nekateri ameriški senatorji in po- slanci so poslali ameriški vladi pismen predlog o nujnosti premestitve vseh vla- dnih organov, kongresa in predsedva vlade iz Washingtona v zahodni del USA "zaradi možnosti sovjetskega atomske- ga napada na Washington, s čemer bi bil v enem samem trenutku uničen živ- ljeni center ameriške obrambe." Vsa mi- nistrstva naj bi po tem predlogu zgra- dili globoko pod zemljo, kjer bi bila var- na pred bombnimi napadi.

Ameriški generalštab je objavil, da bo USA razposlala v 20. srednje in juž- noameriških republik svoje vojaške mi- sije, ki bodo imele nalogo izvesti poeno- tenje oborožitve vseh teh držav in izve- zbanje njihovih armad po ameriškem načinu. V programu ima ameriški ge- neralštab tudi periodično izdajo vojaške revije "Military Review" v španskem in portugalskem jeziku.

V Bangkoku se je končala konferen- ca ameriških diplomatov na Daljnem vzhodu ter so na njej izdelali podrobno poročilo o položaju na tem področju po napredovanju komunizma na Kitajskem in v Indokini. V poročilu, ki ga je pri- nesel Trumanu ameriški potujoči velepo- slanik Jessup, veleposlaniki zahtevajo čim prejšnjo vojaško, gospodarsko in tehnično pomoč USA za ustavitev pro- diranja komunizma v Aziji. Na konfe- renci je prišlo do ostrejših kritik poli- tike sedanjega ameriškega zunanjega ministra Achesona ter so se pojavile vesti o skorajšnjem njegovem odstopu; na njegovo mesto naj bi prišel Jessup, strokovnjak za vprašanja Daljnega vzhoda; Acheson je te vesti odločno za- nikal.

Šef štaba ameriških suhozemskih sil Collins je izdal ukaz o povečanju ame- riških protiletalskih sil zaradi možno- sti sovjetskega letalskega napada na USA. Do sedaj je bil v stalni pripravi- ljenosti samo en protiletalski bataljon.

Aconcagua — kraljica And. Ob njenem pobočju sniva večni sen pok.

Jože Kastelic

Sin slovenskih planin ima seveda ob besedi Aconcagua predstavo planin, kakršne pozna iz domovine. Kadar ga pa pot zanese v Ande, tedaj vidi, da mora v marsičem popraviti svoje predstave. ...Ko sem prvič šel v Mendoza, sem si tudi jaz predstavljal, da bom poiskal tam neke nad deročim potokom hladno senco pod košatim drevjem. Med žuborenjem potoka in žvrgolenjem pticv bom odmolil brevir, nato jo bom pa mahnil po bregu čez pašnike mimo črede ovac...

Prav nič takega nisem našel.

Ande so 7000 km dolga gorska veriga vzdolž cele Južne Amerike. To gorovje meri v višini Mendoze skoro 300 km širine, drugod bolj na severu pa tudi do 1000 km.

Centralni del argentinskih And je značilen po brezkončnih skladih grušč, ki očituje vse mogoče barve, ki razodevajo mineraloško bogastvo notranjosti zemlje.

Predgorja se polagoma dvigajo, vsa razsekana z globoko vrezanimi rečnimi strugami in dolinami. Centralni del tvorijo veličastni gorski velikani, med katerimi je v ozadju San Rafaela značilen Tupungato, v osrčju And pa kraljuje Aconcagua, katere trojni vrh doseže 7040 m višine.

Kakor predgorja tako je tudi v notranjosti nižji del And v vrhnji plasti pisan grušč, toda nad njim v tisočmetrskih višinah pa kipijo v nebo ogromne skalnate stene, pred katerimi je triglavka stena kakor igrača. Sama južna stena orjaške Akonkague je 3000 m visoka in nudi očesu strahotno veličasten prizor, katerega ne najdeš nikjer v Alpah.

V Alpah se menjavajo zelene doline z bujnimi gozdovi, nad katerimi zelene pašniki in cvete rododendron in planike.

V Andah je vse golo, dokler gledaš od daleč. Šele kadar stopiš v strmo bre-

V kraljestvu Aconcague

govje, opaziš v nižjih legah nizko grmičje (jaramilla), podobno kot po puštinjah v ravnini. Med tem redkim grmičjem pa se ti zablesti nasproti krasen kaktov cvet in nemara boš našel tudi sladki sad.

Če greš višje, zgine v višini 4500 m vsaka sled zelenja. Niti žuželke nobene. Edino mravlja je še v tej višini.

V globokih dolinah in soteskah ne najdeš človeških selišč. V Uspallati in v Punta de Vacas so ugodni pogoji, da se je naselilo nekaj kmetij, v ostalem pa na razdalji 50 km ne vidiš drugega kot goličave, strmine, skalovje in nemara v globini drvečo reko Mendoza ali kako drugo vodo.

Prav v osrčju Mendoških And je Puente del Inca. Ob naravnem mostu, pod katerim drvi reka Mendoza, so toplice z zdravilno vodo, ki so dale pogoj zdravilišču in hotelu. Prav poleg je tudi železniška postaja transandinske železnice, ki veže Mendoza z Valparaisom, vojašnice in nekateri uradi obmejnih oblasti Puente del Inca je zato izhodišče izletov v tamkajšnje planine in gorske velikane.

Za pešhojo pohita izletniki na Banderito Norte ali Banderito Sur. Kar je pa dalje, je treba iti z mulami.

Kranjski turist se bo nemara pomilovalno nasmehnil: češ malo so vredni! V planinah je treba hoditi peš. Da v slovenskih planinah je lahko sram tistega, ki ni tega zmožen, če hoče biti planinec. Tukaj je drugače. Vzpon na velike gorske orjake, pa naj bo že Cerro Cuerno, Cerro Catedral ali kateri drugi gorski orjak, zahteva nekaj tednov napora. Kdo bo nosil na lastnih ramah toliko potrebščin?

Velika višina nujno zahteva aklimatizacijo. V višini 400 m občuti redkost zraka in zmanjšanje pritiska tudi najbolj močan organizem. Treba je preživeti v tej višini par tednov, da se človek usposobi za nadaljne korake. Za življenje je pa treba primernih sotorov in poleg hrane in odeje tudi goriva.

Tako se dvigajo proti višini večinoma na hrbitih mul, katere gredo najvišje do 6400 m. Tam se pa živali ustavi in je ni palice, ne biča ne slaščice, katere bi žival spravila višje. Njen organizem ne prenese več. Od tam šele se začne pešhoja na Aconcagua.

Višina pa s spremembo zračnega pritiska spremeni tudi človekovo pamet. Trma, prividi, lahkomišljenost in drugi različni pojavi so ugotovitve, katere je dobilo človeštvo kot sad več ali manj uspešnih ekspedicij na Aconcagua.

Mraz, silni vetrovi in silovito nagle spremembe vremena so tudi silna ovira za pot na Aconcagua. Lz krasnega sončnega dne se nenadno razdivja strahot-

na nevihta. Iz globeli se pripodi meglica, katera v hipu zavije vse gorovje in že zadivja strahoten vihar, kateri je pa čez pol ure nemara že odvihral brez sledu kdo ve kam.

Če gledaš Ande iz daljave, kadar bleste v jutranjem soncu, je to nekaj čudnokrasnega. Če strmiš v veličastno južno steno Aconcague potem, ko si stopal eno uro od Puente del Inca nazgor ob reki Los Horcones, te mami ta pogled in te vleče naprej, naprej, Toda če se začneš poganjati kvišku, pa kmalu prideš do spoznanja, da to planinstvo nima niti sence z našim slovenskim.

Tam si stopal v breg, srečeval planšarje, prisluškoval zvončkljanju pasočih se čred, občudoval bogastvo višinskega rastlinja in objemal z radostnim pogledom čudovito sliko slovenske zemlje, katera se je odpirala pred teboj vse bliže in vse dalje. Vasi, cerkvice, polja, griči, mesta, zelene reke in temni gozdovi... Če si bil truden, si kar sedel in užival prelesto lepoto svoje domovine.

Če pa se ženeš v bregove in čez skale v Andih in tja gori v bok Aconcague, pač vidiš pod seboj veličastne globine, nad seboj pa blesteče višine, toda slika slovenskega planinca niti od daleč ne zadovolji.

Kaj bi dal, da bi mogel spet na Triglav! Toda dokler ne bomo mogli obiskovati naše slovenske domovine drugače kot v sanjah, bo pa le tudi pogled na argentinske gore toplo zaželen nam, kateri živimo v nizavah, kjer samo megle v večerni zarji zaslonijo pogled v neskončno praznino.

Janez Hladnik

Planinec uživa veličastno lepoto ledenika pod Aconcaguo.

nejša podjetja so direktno, manjša pa indirektno, odvisna od centralne vlade. Ker nobena tovarna ne sme razpolagati s svojimi dohodki, nobena svojega dobička ne more porabiti za lastno razširitev ali podobno.

2. Mnoge proizvodne naprave so že zelo stare, izrabljene zaradi dolgega uporabljanja; prav posebno pa še zaradi tekmovalnosti za čim večjo proizvodnjo, ko podjetja izkoriščajo strojne naprave čez mero. Popravljajo in obnavljajo zelo malo; predvsem zaradi pomanjkanja zanimanja, časa in materiala. Vse, kar se napravi, je mašenje "razpok".

3. Poseben zakon dovoljuje ministru zvezne vlade predstavljati delovne sile iz ene republike v drugo. Tako so poslali številne skupine slovenskih kvalificiranih in specializiranih delavcev v druge republike; v zameno pa so prišli neizveščani težaki. V Sloveniji morajo tovarne zato nastavljeni v naglici "formirane" novince.

4. Vedno več "prostovoljne" delovne

Vrednost investicij FLRJ 1938	Ob koncu plana 1951	Povišek v %	
milijonov	milijonov		
LR Srbija	4.300	18.900	439
LR Hrvatska	3.800	17.700	466
LR Slovenija	1.900	7.000	368
LR Bosna in Hercegovina	2.400	17.300	721
LR Makedonija	700	5.600	800
LR Črna gora	400	3.100	725
	13.500	69.600	516

Največji relativni padec investicij je v Sloveniji. V petih letih plana morajo pasti investicije na 10% ali 1/10 vrednosti vseh investicij FLRJ, dočim so doslej l. 1938 eno sedmino ali 10%.

1. V absolutni vrednosti pomeni ta primanjkljaj izgubo več kot 2.800.000.000 din. Seveda je to zelo skromen račun, kajti upoštevati bi morali še marsikaj, kar bo dejansko izgubo povečalo.

Tako se v industrijski proizvodnji Slovenije kapital hitreje povečuje, kajti produkcijski sistem je bolj ustaljen kot v južnih republikah, kjer začetna in mlada industrija ne more dati enake produktivnosti. Strokovna moč je v Sloveniji številnejša, bolj usposobljena in delavnejša kot pa v delih države, kjer po volji države nastaja industrija. V sistemu proizvodnje, kakršnega danes uveljavlja Jugoslavija, bi odstotek vrednosti slovenske industrijske proizvodnje, kakršen je bil pred začetkom petletnega plana, še hitreje rastle v korist Slovenije, ako bi ne bilo državne intervencije. Če bi industrijska proizvodnja Slovenije ostala slovenska last, bi se investicije tudi hitreje večale. Normalni tek slovenske proizvodnje in lastnih investicij bi stalno presegal državno povprečje.

2. Sedaj je slovenskemu gospodarstvu letno odtegnjen velik odstotek njegove proizvodnje in njegovega kapitala; odtegnjeni del je dodeljen drugim republikam, kjer pa dodeljeni kapital zaradi socioloških in gospodarskih pogojev ne doseže tolikšne produktivnosti kot v slovenskem gospodarstvu. Kapital se počasneje obnavlja in njegova "naravna obrestna mera" je manjša v južnih republikah kot pa je v Sloveniji.

Posledica je oslabeitev kapitalne produkcije in harmonične industrializacije Jugoslavije.

3. Še bolj usodna posledica za Slovenijo pa je dejstvo, ki je postalo ne samo praksa, temveč zakon in državno načelo: ropanje slovenskega gospodarskega ustvarjanja. Kapitalna sila Slovenije je bila že od nekdaj šibka, gospodarske potrebe ogromne za narodno obnovo in socialno ojačitev slovenskega človeka. Naša narodna obramba je bila prav zaradi tega nemočna proti vdoru tujega kapitala. Vse, kar smo imeli, je bilo plod vztrajnega dela slovenskega človeka.

Monarhistična Jugoslavija je uporabljala različne metode za prestatitev industrije s slovenskega na neslovensko ozemlje Jugoslavije. Poleg tega je skrbela, da je izsesala čim več vrednosti slovenskega dela za financiranje del, ki jih je narekovala centralistična politika. Toda tako načrtnega izrabljanja Slovenije, kakršno izvaja FLRJ, doslej še ni dosegel noben okupator slovenskega ozemlja. Danes centralna državna uprava ne iziskuje le prekomernih davkov in indirektnih dajatev, temveč izrablja na najbolj zvit način glavno slovensko in-

	Delež pri vrednosti industrijske proizv.	Delež na in- vesticijah	Delež pri vred. ind.	Delež na in vesticijah
	FLRJ 1947 v %	1938 v %	proiz. FLRJ 1951 v %	1951 v %
LR Srbija	38	31.85	32	27.15
LR Hrvatska	27.85	28.2	25.48	25.43
LR Slovenija	25.1	14.1	18.57	10
LR Bosna in Here.	7.85	17.3	16.74	24.86
LR Makedonija	1.2	5.2	6.26	8
LR Črna gora	—	3	0.9	4.5

SVOBODNA SLOVENIJA

Priloga štev. 2
23. FEBRUARJA 1950.

Año del Libertador
General San Martín

sile mora iz Slovenije na zvezna gradišča: avtostrado Zagreb—Beograd, Novi Beograd, gradišča železnic po raznih južnih pokrajinah države. Prav tako so že preselili nekatere slovenske družine iz Slovenije; namestili so kmete predvsem v Vojvodini, izobražence ter strokovnjake pa v Bosni in Makedoniji.

PROBLEM INVESTICIJ

Ker je politika investicij, ki jo vodi vlada FLRJ, usodna za razvoj gospodarstva LR Slovenije, preglejmo, kakšen delež investicij predvideva petletni plan FLRJ posameznim republikam.

dustrijo in njen izkupiček prenaša drugam, ne glede na pravice in potrebe slovenskega naroda.

Vse nove in nesorazmerne investicije v južnih republikah financirajo iz sredstev "državne akumulacije", ki je v bistvu razlika med vrednostjo celotne proizvodnje nekaterih republik in med deležem za investicije in obnovo kapitalnih sredstev, ki so ga te republike dobile od centralne državne uprave.

To razliko ustvarjajo tri republike: LR Slovenija, LR Hrvatska in LR Srbija. Sorazmerno največ mora dati LR Slovenija, kajti razlika med državnim povprečjem povečanja investicij in med odstotnim povečanjem investicij v omenjenih republikah je sledeča: LR Srbija —77%, LR Hrvatska —50%, LR Slovenija —148%.*)

V absolutnih številih dobimo sledeč primanjkljaj: LR Srbija 3.288.000.000, LR Hrvatska 1.908.000.000, LR Slovenija 2.804.000.000.

V LR Srbiji se zmanjšujejo investicije le v nekaterih pokrajinah in sicer predvsem v Vojvodini, medtem ko so na pr. v Beogradu in v njegovi okolici v velikem porastu. Dodati bi bilo treba ogromne investicije, ki jih zvezna vlada izvršuje na področju Beograda. Le-ta kot prestolnica FLRJ takorekoč ni všteta v LR Srbiji, čeprav je tudi sedež srbske vlade. Tako lahko računamo, da celotne investicije na področju LR Srbije in Beograda ne le da dosega državno povprečje, ampak ga celo močno presegajo. Podatki kažejo nazorno: celotne investicije na omenjenem področju so tolikšne, da industrijska proizvodnja v LR Srbiji (vključen Beograd) hitreje raste kot pa industrijska proizvodnja cele države.

Prav tako LR Hrvatska zaradi odstotno zmanjšane investicijske poviške ne predstavlja na splošno zastopljenega področja, temveč le v nekaterih delih (Slavonija); zagrebško področje pa se spreminja v važno središče, kjer država investira velike kapitalne gradnje. Velikih dajatev so deležna hrvatska pristanišča in njih okolica: Reka, Bakar, Split.

Splošno, načelno in zelo nevarno za postavljanje je delež le slovenskega ozemlja, združenega v LR Sloveniji. Medtem ko hočejo doseči višek proizvodnje iz slovenskih tovarn in iz slovenskih delavcev, skušajo istočasno dobljeni uspeh in dobiček v čim večji meri razlastiti in ga prenesti v last drugim ljudskim republikam. Te s tem zvišujejo svojo produkcijo in tako brez lastne zastuge povečujejo svoje bogastvo. To je odkrito in jasno gospodarsko ropanje Slovenije in izrabljanje celega naroda.

Nesorazmerje med vrednostjo industrijske proizvodnje in med investicijami nazorno kaže na "silne gospodarske koristi", ki jih uživa Slovenija v okviru Jugoslavije.

Slovenija in petletni plan FLRJ

SLOVENIJA SE NIKDAR NI BILA TAKO ZAPOSTAVLJENA IN IZKORIŠČANA KAKOR SEDAJ

TEMELJNI PROBLEMI

Dosedanji razvoj komunistične FLRJ nudi že dovolj jasno sliko o ciljih in načinih izvedbe nove državne ureditve, ki jo na vseh področjih izvaja KPJ. Na razpolago so seveda le uradni podatki. Skopi so in približni; nikakor ni mogoče pretehtati njih verodostojnost. Mor-da bi se le ne zmotil preveč, če bi smatral, da so razmerja med posameznimi statističnimi podatki točna, in da so tvorbe vnešene le v celoto podatkov samih. Bodi kakorkoli saj že objavljene suhe številke same povedo marsikaj in potrjuje nepristransko kritiko kolektivizma in komunistične družabne ureditve.

Oglejmo si le gospodarska dejstva, ki jih izvaja komunistična diktatura v Jugoslaviji. Vsi politični vidiki in vprašanja, združena z diktaturo KPJ, tu ne bodo vpoštevana. S tem pa še ni rečeno, da ne priznavamo ali da podcenjujemo posledice komunistične diktature v verskem, kulturnem, duhovnem, znanstvenem in političnem delovanju slovenskega človeka. Gospodarsko področje je le eno od številnih področij, na katerih se izvršujejo komunistični proizkusi; materialistični nauk marksizma jim pripisuje prav poseben pomen in komunistična praksa se relativno v največji meri bavi s preureditvijo gospodarstva.

Gospodarski položaj in gospodarsko bodočnost LRS v luči petletnega plana precej dobro označujeta peti in osmi člen (VIII) prvega poglavja o petletnem planu FLRJ. Naslov členov je precej skromen, a vendar odkrije to, kar

najbolj prizadeva prav slovensko gospodarstvo: "Odpravljanje nesorazmernega ekonomskega razvoja ljudskih republik." Tiste republike, ki so gospodarsko slabše razvite, ki nimajo tako razvite industrije, poljedelstva, obrtništva... kot tiste republike, ki v tem oziru presegajo državno povprečje, bodo deležne gospodarske okrepitev predvsem v obliki investicij. Te "okrepitev" bodo morale žrtvovati v različnih oblikah" naprednejše" ljudske republike.

Slovenijo smatrajo za najnaprednejšo

Vrednost industrijske proizvodnje	Pred planom
	v milijonih
LR Srbija	9.700
LR Hrvatska	7.100
LR Slovenija	6.400
LR Bosna in Hercegovina	2.000
LR Makedonija	300
LR Črna gora	—
FLRJ v celoti	25.500

Slovenija je torej najnižje pod državnim procentualnim poviškom. Pred planom je znašala vrednost industrijske proizvodnje Slovenije 25% ali eno četrtno vrednosti vse industrijske proizvodnje Jugoslavije, a ob koncu prvega petletnega plana v letu 1951 bo dosegla le 18,5% ali 1/6 vrednosti industrijske proizvodnje cele države. Ako bi se vrednost industrijske proizvodnje Slovenije povečala vsaj toliko, kot kaže povprečje državnega poviška (za 49%), bi morala biti vrednost slovenske industrijske proizvodnje l. 1951 31.616.000.000 din, to je 8.216.000.000 več, kot pa določa petletni plan.

republico v FLRJ in zato prav na njo padejo najtežja bremena. Njej so določili največji delež za pomoč drugim republikam s tem, da ji država, ki je lastnik glavnih industrijskih obratov v Sloveniji, odvzame določen znesek vrednosti industrijske proizvodnje in ga prenese v "manj razvite" republike. Poleg tega država investira relativno veliko več v "ubožnejših" republikah kot pa v Sloveniji. To sta glavna dva načina, ki omogočata državi prenašati kapital iz Slovenije na jug FLRJ.

FLRJ v polnih lastnih cenah l. 1947:	Ob koncu plana 1951	Povišek v %
	v milijonih	
LR Srbija	40.400	417
LR Hrvatska	32.100	452
LR Slovenija	23.400	366
LR Bosna in Hercegovina	21.100	1.054
LR Makedonija	7.900	2.633
LR Črna gora	1.100	—
FLRJ v celoti	126.000	494

Treba pa je poudariti, da bi normalna pot dviganja slovenske industrijske proizvodnje šla hitreje kot pa državno povprečje. To prav zaradi številnih predpogojev, ki jih zahteva industrializacija dežele; ti so v znatno večji meri dani v Sloveniji, manj pa v južnih delih države.

Relativno zniževanje vrednosti industrijske proizvodnje v Sloveniji je posledica posega centralnih oblasti v proizvodni proces.

1. Najvažnejši vzrok je zmanjševanje investicij. V glavnem dovoljuje investicije centralna vlada FLRJ, ki tudi prevzema glavne dobičke podjetij. Vsa važ-

Naši skladatelji in njih mesto v mednarodni družbi

I.

Pred kratkim nam je prišla v roke razkošna in ena najbolj popolnih glasbenih enciklopedij, kar smo jih doslej poznali. Trenutno je to gotovo najbolj znano in upoštevano delo s tega področja, kar jih je na svetovnem trgu: "The International Cyclopedia of Music and Musicians. Oscar Thompson, 4. izdaja. Uredil Nicolas Slonimsky. New York — 1946. Dodd, Mend & Co. 2380 strani velikega formata.

Poslednjo izdajo je uredil Slonimsky, znani rusko - ameriški dirigent, kritik in muzikolog, in sicer ob svetovanju 98 svetovnih kritikov najrazličnejših narodov. Slovenski skladatelji, ki so v tej velškanski enciklopediji omenjeni, so naslednji: (navajamo jih po abecednem redu in brez rojstnih podatkov):

"Anton Lajović, jugoslovanski skladatelj in kritik. Pionir moderne slovenske glasbe. Med njegovimi deli je najbolj znan "Psalm", capricci za orkester, zborovske pesmi "Pastirji", "Kroparji" in "samospeli".

"Osterc Slavko, jugoslovanski skladatelj, študiral na praškem državnem konzervatoriju, kjer so mu bili profesorji Irak, Viteslav Novak in za četrtonski sistem Alojz Haba. Zdaj je profesor na ljubljanskem konzervatoriju in sourednik latinsko-amerikanskega glasila v Montevidueu. Nekaj njegovih del je bilo izvajanih na mednarodnih festivalih v Firenzah (1934), v Pragi (1935) in v Londonu (1938). Važnejša dela so: Tri miniaturne opere, ballet, kantata za otroke, dva godalna kvarteta, trio za pi-halo, sonet, sonata za saxofon, samospeli, klavirske skladbe in veliko številno kompozicij v četrti tonovski sistemu."

Tretji omenjeni v Enciklopediji je Viktor Parma, v italijanskih leksikonih ga imajo za Italijana, ker je bil v Trientu rojen. Navadno je Slovenec bolj znan po svojih "Mladih vojaki" kakor po svojih ostalih delih in je edini, ki je v tej Mednarodni Enciklopediji omenjen kot "slovenski skladatelj". "Viktor Parma, rojen v Trientu, umrl v Mariboru. Slovenski skladatelj, sprva pravnik v različnih državnih službah, kasneje dirigent mariborske Opere. Napisal je štiri opere: "Urh grof celjski", "Ksenija", "Stara pesem", "Zlatorog". Štiri operete, orkestralne skladbe, odrsko glasbo, godalne kvartete, zborovske pesmi etc."

"Škerjanc Lucijan Marija, jugoslovanski skladatelj, dirigent, pianist, in kritik. Študiral je v Pragi (Joseph Marx), v Parizu in v Bazlu (Felix Weingartner). Trenutno je profesor na državnem konzervatoriju v Ljubljani, dirigent orkestra Glasbene Matice in orkestra ljubljanskega konzervatorija. Njegove skladbe vsebujejo simfonije, averture, koncert za violino in orkester, dela za godalni orkester, kantati "Zednjenje" in "Sonetni venec", odrsko glasbo, štiri godalne kvartete, trie, solo sonate, klavirske skladbe, samospelve in zborovske pesmi. Obenem je tudi pisec različnih pedagoških del."

(Nadaljevanje s 3 strani)

LR Srbija ima, če ji prištejemo vrednost industrijske proizvodnje in vrednost investicij s področja Beograda, zelo ugoden in celo nadpovprečen položaj. LR Hrvatska ohranja enak procentualni delež na vrednosti industrijske proizvodnje in na novih investicijah. Položaj je povprečen.

Prav kričeče nesoglasje pa kaže razmerje med vrednostjo industrijske proizvodnje in med investicijami v LR Sloveniji: Odstotek investicij je stalno daleč pod odstotkom proizvodne vrednosti. Padanje odstotka investicij in vrednosti industrijske proizvodnje sta dva popolnoma jasna dokaza za mačehovski stališče zvezne vlade FLRJ Jugoslavije do gospodarskega razvoja FLRJ Slovenije.

Živo nasprotje usode LR Slovenije pa predstavljajo načrti gospodarskega razvoja treh podpiranih republik: Bosne in Hercegovine, Makedonije in Črne gore. Izgube, ki jih povzroča Jugoslavija slovenskemu narodu na gospodarskem področju so silnega pomena za ves naš narod in za njegovo bodočnost. Izrabljanje po današnjem načrtu, katere žrtev je Slovenija, bo povzročila gospodarsko zaostalost, fizično izčrpanje prebivalstva, obubožanje in vse ostale posledice, ki jih tak položaj ima na kulturni in socialni razvoj naroda.

P. S.

Jacob Gallus, nastopa kot nemški skladatelj in Enciklopedija pravi o njem naslednje: "Handl (Haendl, Haehnel, Gallus) Jacob (rojen Krain ali Carniola, umrl v Pragi). Nemški skladatelj, zborovodja pri škofu iz Olomuca, kasneje kantor pri Sv. Janezu v Pragi. Napisal 16 maš, motete in drugo cerkveno glasbo. Dela so ponatisnjena v D. T. O., zvezki VI, XII, XV, XX, XXIV, XXVI; njegov motet za štiri glasove "Ecce, quam moritur justus" si je izposodil Haendel za svoj "Funeral Anthem", Napisal je tudi "Epicedion Harmonicum" (1589) in "Moralia" (1596).

Ko že govorimo o Gallusu, naj omenimo, da ga tudi muzikolog David Hall v knjigi "The Record Book", ki je izšla v New Yorku leta 1943, stavlja med nemške mojstre, ko omenja pesem "Adoramus Te Christe". — koliko nam je znano, edino Gallusovo pesem sneto na ploščo, ki je naprodaj po vsem svetu — ko pravi... "skladatelj nima nobene zveze s Haendelom, a je bil eden največjih zgodnjih nemških mojstrov."

Foersterja ne prišteva med Slovence. O njem pravi, da je "bohemski organist in skladatelj". Strogo loči bohemsko in češke skladatelje. Drži se izrazov, ki so bili v rabi takrat, ko se je godilo opisovano dejanje. Na primer: Bedrich Smetana se je rodil kot "bohemski" skladatelj in umre kot največji "čezeh" glasbenik. Foerster je bil organist v Laibach, medtem ko je Škerjanc profesor v Ljubljani. Včasih je besedilo nedosledno: Parma je umrl leta 1924 v Marburgu. O Foersterju samo pravi, da je študiral na praški orglarski šoli in da je bil od 1868 pevovodja v ljubljanski stolnici. Napisal je "Gorenjskega slavčka" in nekaj maš. Zadeva s Foersterjem je tudi zaradi neke druge stvari zanimiva. Slovenci ga imamo za Slovenca. Knjiga pravi, da se je rodil na Osojnicah in umrl v Novem mestu. Ima ga za "bohemian" skladatelja, to je iz ozemlja današnje Češke. Njegov sin — pianist — se je rodil v Zenggu, bil nemški profesor, kasneje se poamerikaniziral kot profesor na muzikalnem kolegiju v Chicagu v Združenih državah, pa nastopa v Enciklopediji kot "hrvaški pianist".

Članka o slovenski narodni pesmi, ki jo samo delno obravnava v poklavju o narodni umetnosti v Jugoslaviji, ne bi podpisali. Med drugim pravi: "V Sloveniji prevladuje nemški vpliv. Do neke mere spominjajo njih pesmi na pesmi iz alpskih predelov. Različne so v tem, da so popolnoma brez značilnih okrasov jodljanja. Slovenci radi uporabljajo velike skoke in intervale v svojih pesmih. Ritem in zgradba njih pesmi je simetrična in v novejših je videti tako vpliv Italije kakor Nemčije. V Medžimurju — del Hrvaške, ki je blizu madžarske meje — najdemo naravnost čudovite glasbene ustvaritve, ki skupno s slovenskimi pesmimi predstavljajo najlepše bisere jugoslovanskega narodnega genija."

Prav tako je tudi omenjen PRIMOŽ TRUBAR, "... duhovnik, ki je postal protestant in je moral pobegeti iz Slovenije. Njegov katekizem v slovensčini vsebuje kot dodatke tudi protestantske pesmi z melodijami. Napisal je "Tri duhovske pesmi".

Iz uvoda Enciklopedije vidimo da je podatke za slovenske glasbenike kakor tudi izbor določila Ivana Fischer, dirigent iz Zagreba, ki je vodila orkestre v Jugoslaviji kakor tudi v Salzburgu, kjer je dovršila svoje študije. Kakor je videti, si ni dala prav preveč dela. Podatki so verjetno iz kakšnega starejšega leksikona. Na primer: po njenih podatkih bi moral Osterc še živeti. Tudi če ne omenjamo napak v pisanju slovensčine, se moramo le ustaviti ob misli, da ne vidimo nobenega pametnega razloga, zakaj bi morala pri slovenskih skladateljih uporabljati nemške izraze, čeprav nas niti najmanj ne moti, da v isti knjigi najdemo podatke o enem največjih liederskih skladateljev, — Hugo Wolf — ki se je rodil v Windischgrazu (Slovenj Gradec) in je študiral v Marburgu an der Draug (Maribor). Nedosledna je tudi v citiranju pesmi, kakor tudi v prevodih v angleščino. (Recimo pri Trubarju).

Mislmo, da bi pri tako velikem in važnem delu, kakor ga predstavlja ta knjiga, ki bo še dolgo po vsem svetu vir najrazličnejših informacij, morali sodelovati ljudje z nekoliko večjo odgovornostjo. Razni drugi jugoslovanski — a ne slovenski — skladatelji imajo svoj

dostojen prostor v knjigi. Kako je torej mogoče, da na primer ni omenjenega našega Kogojca, Zebreta in drugih.

II.

V argentinskem glasbenem časopisu "Buenos Aires Musical", št. 65., se pritožuje kritik Rodolfo Arizaga v članku "Músicos de hoy", češ da "tukajšnja javnost ne pozna skoraj nobene moderne skladbe. Poznamo sicer Alojza Habo, a ničesar nam ni znane o njegovih učencih: DIMITRIUS ZEBRE..." ra kar sledijo druga imena. V naslednji številki iste revije mu odgovarja

Juzna Amerika in bodoca vojna

Vojna tehnika je v zadnjih letih dosegla ogromen napredek. In to na vseh področjih: od navadnega pehotnega orožja, podmornic in raket pa do zboljšanja atomske bombe. Zato si trenutno še ne moremo napraviti jasne slike o izgledu, poteku in učinkih bodoče vojne. Državniki in vojaški strokovnjaki se pač vsi strinjajo v tem, da bo bodoča vojna že od samega začetka zajela vso zemeljsko oblo, vse kontinente. Vsaka država in državica bo hote ali nehoti prisiljena vstopiti v vrsto sobojevnikov na eni ali drugi strani. Prav tako je tudi že danes mogoče presoditi, da bodoči oboroženi konflikt ne bo več samo spopad in dvoboj rednih vojsk, armad, mornaric in letalskih krdel, ampak bodo vanj aktivno posegli vsi narodi z vsem svojim prebivalstvom, zemljo, imetjem in znanjem. Lahko rečemo, da bo bodoča vojna najprej strahoviti spopad in obračun med narodnimi množicami raznih pogledov, zrevolucioniranimi in pripravljenimi na vsako žrtve. Redne vojske jih bodo samo še podprle v borbi za dosego postavljenih ciljev.

Osnova za tako presojo bodočega vojaškega spopada nam daje ravno Sovjetska zveza, ki ima že popolnoma organizirane tri vrste vojaških moči in to: a) narodno rusko vojsko, b) vojske satelitskih držav in c) podtalne vojske komunističnih "petih kolon" po vsem svetu. Od teh treh je verjetno tretja skupina ideoloških komunističnih podtalnih množic v inozemstvu največja, najmočnejša in najbolj nevarna. Predvsem zato, ker se ne vemo kako bo razvila in uskladila svoje sodelovanje v bodoči vojni. In ker je iniciativa vsakekor na vzhodni strani, je samo po sebi razumljivo, da mora event. nasprotnik razpolagati ravno tako s sličnimi razpisnimi protisili proti vsem tem petim silam, če se hoče ohraniti in premagati sovražnika. Zobj za zob!

Dva tabora v svetu: sovjetsko-komunistični in Anglosaksonsko-latinski.

Splošen politični razvoj že dovolj jasno kaže, da obstojata na svetu samo dva tabora, ki se z vso naglico pripravljata za bodoči spopad: To sta: sovjetsko-komunistični in anglosaksonsko-latinski. Prvi z ZSSR, drugi pa z USA na čelu. Seveda še obstaja tretji, tkzv. nevtralni tabor, ki pa bo vsled pritiska razmer že ob samem začetku vojne zginil v velikem vrtnicu splošne vojne poplave. Z ozirom na medsebojni zemljepisni položaj obeh taborov in zaradi dejstva, da se vojne morajo začeti predvsem na dotikajočih se mejah in interesnih zonah, lahko sodimo, da bodo z začetkom vzpostavljene tri vojne fronte: ogromnih razmer in sicer: evropska, vzhodnoazijska in še nezadostno jasna arabsko-orientalna fronta.

Vse te tri ogromne fronte so zelo oddaljene od ameriškega kontinenta. In tako bo ostala Amerika več ali manj neogrožena in izven prvih vplivov in posledic novoaktivirane vojne, kakor je bil to slučaj tudi v zadnjih dveh svetovnih vojnah. Vsekakor razveseljivo dejstvo za tuk. prebivalstvo. Ker pa so Združene Ameriške Države voditeljica zahodnega tabora in danes nimajo več drugih veselih, ki bi jim lahko služile vsaj za predstražo ali pa za prvi "bojni ešalon" za izvedbo uvodnih velikih operacij, pomeni ta velika oddaljenost USA od njihovih bodočih bojišč za nje same že močno občutljivo točko. USA bodo namreč morale prevažati ogromne narodne mase čez oceane na druge kontinente. Za to pa je zopet potrebna še posebna vojska in velškanska mornarica poleg še ostalih prevoznih sredstev, ne upoštevajoč pri tem seveda še velikega rizika, ki bo nastopal. Toda, če kdo želi in hoče obvladati in potolči sovraž-

znani argentinski skladatelj Juan Carlos Paz?..." dice que nada conocemos de prodigios discipulos de Alois Haba: Dimitrius Zebre — Dimitrij, señor Ariza — ... Con perdon, debemos recordarle, que la "Agrupación Nueva Música" ha dado a conocer, ejecutándolas repetidamente, tres composiciones en estilo atemático de Dimitrij Zebre: "Tres poemas líricos", "Preludio y Capriccio", ambas para violín y piano, y "Trio", para flauta, clarinete y fagot..."

Isti umetnik in kritik piše tudi v umetniški reviji "ARS", št. 44, 1949 v članku "Feruccio Busoni, orientador y profeta" o naših skladateljih. Med noveklasicisti omenja našega Osterca, kasneje spominja na "el microtonalismo de Zebre, katerega omenja spet kasneje, ko govori "de estilo de compo-

sición aremática establecida". Vsi skladatelji, ki jih ti članki omenjajo obenem z našimi predstavniki — s tem spet prehajamo na izbor slovenskih skladateljev za Mednarodno Enciklopedijo — vsi ostali pa naj bodo to srbski, avstrijski, češki ali kateri koli že manj važni skladatelji modernih struj, vsi imajo svoje mesto med bibliografijami omenjenega dela. IN NASI?

Če bi bila ta Enciklopedija knjiga "muha enodnevna", ne bi bil izbor nobene večje važnosti, a ko že gre za delo, ki bo šlo po vsem svetu in še nekaj desetletij tako med sodrudniki, ki so najbolj znani živeči muzikologi, kakor tudi med glasbeno javnostjo širilo podatke, mislimo, da bi res morali z vse večjo resnostjo in nepristranostjo doprinesiti svoj delež. —Z S.

nika, ga mora poiskati, pa naj bo kjerkoli in ga zadeti na najbolj občutljivi točki!

Sporazum v Rio de Janeiro in Južno-ameriške države.

Vsa ta velika oddaljenost od verjetnih bodočih bojišč in sorazmerna varnost in majhna ogroženost pa ameriškega kontinenta vendar le ni čisto uspevala pred bodočo vojno nevarnostjo doma ter je bil že predlansko leto sklenjen tkzv. Rio de Janeiroški sporazum, pogodba, s katero so se vse ameriške države slovesno obvezale za solidarno obrambo svojega kontinenta. Na podlagi te pogodbe sedaj že obstoja v Washingtonu tkzv. Stalni odbor za inter-amerikansko obrambo, ki pa je samo posvetovalni organ brez pravice poveljstva in tudi nima svojega generalnega štaba. Po tem takem ni še nobenih striktnih obvez, posebno ne za latinsko ameriške države, za sodelovanje in medsebojno podpiranje na bojiščih izven ameriške zavarovalne varnostne zone. V primeru bodoče svetovne vojne bodo take odredbe in načrte morali šele najprej izdelati, proučiti in sprejeti. To je drugi činitelj, ki poleg oddaljenosti zmanjšuje nevarnost vojne za južno-ameriške države v pogledu njihovega aktivnega sodelovanja. Toda računati pa moramo le s tem, da bodo ravno na podlagi omenjenega sporazuma morale vse ameriške države v primeru vojne nevarnosti sprejeti gotove vojaške obveznosti in to predvsem materialnega in tehničnega značaja.

Argentina — oaza miru in napredka

Če govorimo o južnoameriških državah, mislimo predvsem na našo novo domovino — Argentino. Samo pogled na svetovno karto zadostuje, da takoj lahko ugotovimo, da je Argentina z ozirom na sedanjo politično napetost v svetu poleg čilske republike najmanj ogrožena država na svetu. Na vzhodni hemisferi bi imeli sličen položaj še Nova Zelandija in Avstralija, ki sta pa ravno sedaj po padcu Kitajske pod komunistično oblast in zaradi nesigurnega režima v Indoneziji, prišli že v obseg neposredno ogroženih področij in sta zaradi tega v mnogo slabšem položaju kot Argentina.

Argentina pa tudi nima večjih in resnejših sporov s sosedi, ki so poleg tega še znatno inferiornjši in vojaško mnogo šibkejši od nje. Tako Argentini tudi s te strani ne grozi nobena nevarnost. Edina temna točka so Malvinjski otoki, ki si jih je pred sto leti prisvojila Anglija, ki pa po vseh naravnih in mednarodnih zakonih pripadajo Argentini! Končno bo Anglija le morala uvideti, da ji ne preostaja ničesar drugega, kakor na miren način rešiti to zadevo in to v korist obeh strank.

Argentina pa ima danes poleg vsega tega tudi še moderno, dobro opremljeno in vseskozi disciplinirano vojsko, ki smo jo lahko že večkrat občudovali pri impozantnih paradah ob raznih državnih praznikih. Na drugi strani pa vemo, da so vojaški kontingenti ostalih južnoameriških držav več ali manj orodje raznih političnih gibanj in stremljen ter so kot take bolj policijskega kot vojaškega značaja, kar pa pri Argentini z njenim solidnim in modernim vladnim režimom sploh ne prihaja v poštev. Vendar Argentina ne izključuje možnosti aktivnega posega v bodoči vojni.

Nosilec bodoče tretje svetovne vojne na zahodni strani bodo vsekakor USA, ki bodo prisiljene, da bodo večino svojih vojaških moči čim prej premestile na že znana bojišča na ostalih kontinentih. Ni verjetno, da bi razen karadskih čet vključile v sestave opera-

tivnih ameriških armad še čete ostalih latinsko - ameriških držav, ker za take vloge niso zadostno opremljene, niti odgovarjajoče izvežbane in tudi ne fizično vzdržljive. Pač pa bodo potrebni za prevoz številnih armad vse razpoložljive pomorske enote, za kar bo prav prišla vsaka ladja. Že sama ameriška solidarnost bo zahtevala, da bodo vsa taka sredstva za odgovarjajočimi posadkami na razpolago. USA bodo morale za ta svetovni konflikt in za vse razvlečene fronte aktivirati ogromno armado, ki jo do sedaj svet še ni videl, t. j. armado s približno 20—30 milijonov bojnikov. Odhod teh silnih množic na bojišča bo zapustil občutno vrzel doma. Zato ni izključena, da bodo morale ostale države priskočiti na pomoč s svojo delavsko rezervo in poslati več milijonov dobrih delavcev v severno - ameriške rudnike, tovarne, na kmetijska posestva in v razne pomožne službe. Nekaj sličnega smo videli v zadnji svetovni vojni v Nemčiji s prisilnimi delavci, med katerimi je bilo, žal, tudi precej Slovencev.

Ekonomska in ostala pomoč Južnoameriških držav

Toda glavno sodelovanje južnoameriških držav bo dejansko obstojalo v ekonomski in materialni pomoči. Znanja je izkušnja, da za vojno nikdar ni zadosti sredstev. In tako tudi USA z vsem svojim bajnim bogastvom ne bodo same zmogle vseh vojnih bremen. Ne bo zadosti gume, petroleja, bencina, bakra, živega srebra, tanina, kož, masti, kobalta, kroma itd. itd. In tu bo Južna Amerika tista zaveznica, ki bo lahko najbolj uspešno pomagala svojemu vodilnemu severnemu sosеду, dobro se zavedajoč, da bi bila s porazom USA zapaceta tudi njena usoda. Seveda pa je treba že v mirem času ustvariti vse potrebne predpogoje, dvigniti industrijski potencial prizadetih držav in že vnaprej rešiti problem: prevoza in obsega potrebnih količin.

Medtem, ko se bodo na domačih tleh pripravljale ogromne zaloge vojaških potrebščin, se bodo operativne armade severnoameriške vojske in njenih evropskih ter ostalih zaveznikov premikale in pripravljale za odločilne bitke na bojiščih po vsem svetu. Mnogi vojaški kritiki že danes sodijo, da bo še prehitro zmanjkalo zadostnih kontingentov moštva za vsa bojišča. Tak je bil slučaj z nemško vojsko, ki je v vseh vojnah trpela na kronični bolezni preslabih vojni moči, čeprav ji nihče ni mogel odrekat organizatorne sposobnosti. Ne smemo pa pozabiti tudi dejstva, da v prekoceanskih operacijah potrebujemo za vsakega bojnika še dva nebojnika za pomožne službe. Tako bodo potrebne močne enote za zasedbo neznansljivih predelov, za zavarovanje komunikacij, za ureditev letališč, za vzdrževanje pomorskih baz, za notranjo policijsko službo, za prevoz materiala, za evakuacijo ljudi in pobijanje bolezni itd. itd. Zelo malo je verjetno, da bi vse te potrebe lahko zadovoljili z večinoma nezanesljivim tamkajšnjim prebivalstvom, odnosno, da bi vse te naloge mogle reševati same že v vojni zapletene države. Vse kaže, da bodo morali ustanoviti še posebne ekspedicijske zbornice za opravljanje vseh teh pomožnih služb in kot delavske moči. Jasno je, da bi n. pr. za afriške predel prišli v poštev predvsem južnoameriški kontingenti. Te naloge ni podcenjevali!

V začetnih izvajanjih smo naglasili, da bo bodoča vojna nosila predvsem oboje: svetovne revolucije kot glavno sredstvo Sovjetske zveze za razkroj nasprotnika s pomočjo petih kolon iz njene (Nadaljevanje na 4. strani)

Za našo mladino

BODOČNOST ZAHTEVA CELE LJUDI: NOČE POLOVIČARJEV!

Fantje in dekleta!

Če bi se postavili danes pred vas in bi vam rekel, da je na vas ležela bodočnost našega naroda in naše domovine, bi nekateri gladko preslišali te besede, češ: "To se ne tiče nas. To velja za neko drugo mladino, ki bo prišla za nami. Mi ne moremo ničesar storiti. Mi hočemo imeti mir!"

Ni malo mladih, ki godrnjajo čez usodo, ki jih je vrgla na svet v tem zmešanem 20. stol., ko človek nikjer na svetu nima miru, ko je v stalni nevarnosti, ko mora romati iz kraja v kraj, iz kontinenta na kontinent.

Marsikdo toži za tistimi pravičnimi časi, ko so fantje v miru doma živeli, čez dan delali, po večerih malo povsivali, oblekli od medeljah praznično obleko in šli v cerkev, ker je bila pač taka pravadna navada pri nas doma. Dekleta so gojile svoje nageljne, plele vrtove in se pripravljale ob skrbnih materah na svoj bodoči poklic.

To je šlo iz leta v leto, iz mladosti v starost.

Malokdo je poznal meje naše domovine. Če bi ne bilo treba iti k vojakom v Bosno in dekletom služiti v mestu, bi mnogi ne prišli tri fare daleč. O tujih deželah in o drugih narodih se je bralo le po časopisih in knjigah. Da bi izven materinskega doma poznali kakšen drug jezik, ni bilo potrebno.

Prišla je druga svetovna vojna in z njo revolucija, ki nas je pogladila iz staroga tira.

Vrženi smo bili iz ozkega slovenskega okolja v tuji svet, ki se nam je zdel nekoč, ko smo o njem brali v šolskih bukvah, ves lep in pravljicen. Zaživeli smo novo, vse širše življenje, ki nam daje bogate vpoglede na svet, saj je marsikdo "skozi djal" vso Evropo in pol Afrike in sedaj še Ameriko. Zdi se mi, da bi kljub nevarnostim in težavam, katere srečujemo vsak dan, morali biti hvaležni Bogu, da nas je poslal malo po svetu, kjer si lahko razširimo obzorje in si sami brez tuje učenosti ustvarimo

sodbo o novih krajih in ljudeh. Danes ni težko tudi navadnemu fantu in dekletu ustvariti si sodbo o svetovnih razmerjih, ki prevladujejo na svetu.

Po tolikih bojih in življenjskih preizkušnjah, ki jih ima vsak izmed nas za sabo, po tolikem trpljenju in strašnih borbah za ohranitev vere naših očetov, bi morali mi vsi biti fanatično zagrizeni katoličani, ki bi se vsako uro in minuto borili proti vsem, ki niso našega prepričanja. Mi, živi dokazi čudežnega heroizma malega naroda, bi morali biti ena sama mišica in en sam živec, ki trepetata le zato, da bi čimbolj uveljavili svoje katoliško prepričanje, radi katerega je zapustil dom in domovino in začel na veliko cesto, ki pelje v tujino. Zares se bodo morali čuditi znanjci, če bodo o kom izmed nas zvedeli, da je celo popustil v svojih načelih, da ga je premotila tujina, da ga je iztirila skušnjava, da ga je za sabo potegnil slab vzgled plehkega sveta, ki danes še nič ne ve, kaj je boj za vero in načela.

Grški modrijan Arhimed je dejal: "Pokažite mi v vsemirju točko, na katero naj se uprem, in iztiril bom svet iz njegove osi."

Modri in pogumen je bil Arhimed. Do danes se še ni našel človek, ki bi mogel pokazati točko, na katero bi se mogel upreti.

V nastajanju, vrvenju in nehanju časov imamo mi katoličani edini tisto trdno in nepremagljivo točko — sveto katoliško vero — na katero se lahko trdno upremo.

Bog je tisti Pol, okrog katerega se mora sukati svet. Na katoliška načela trdno uprli, če bomo iztirili sveta, ampak ga bomo zopet uravnali v pravi tir in tek.

Zdi se mi, da je že tudi za nas enkrat nastopil tisti čas, ko bomo nehali z večno defenzivo in začeli z ofenzivo. Dozdaj smo se samo umikali. Zakaj pa ne bi še mi začeli z napadom? Zakaj bi moral biti napad samo privilegij naših nasprotnikov? Zakaj bi morali prav mi

ročja njegovih satelitov. Ker pa v dotičnih državah ne bo tako lahko organizirati podtalnih gibanj in najti sposobnih sodelavcev, posebno organizatorjev, bo treba take ljudi vtihotapati. Za tak nalogo pa prihajajo v poštev samo nad vse hrabri, požrtvovalni in zanesljivi bojovníci, pri katerih mora biti poleg hrabrosti še kaka druga govilna sila, kot n. pr. sovraštvo in maščevanje. Poznati morajo razen tega tudi tamošnji narod, predele in obvladati jezik dotične dežele. S takimi sposobnostmi in lastnostmi pa razpolagajo samo novi begunci — doseljenci in brezdomci iz druge svetovne vojne, ki so sedaj v Ameriki in Afriki in med katere spadamo tudi mi. Po vsem sodeč zahodni zavezniški na tem polju dosedaj še niso ničesar podvzeli. V ostalem pa je to poglavje tudi tako obširno in svojevrstno, da ga tukaj samo nakazujemo in da prijatelje opozorimo na ta popolnoma novi vojni činitelj, ki lahko igra v doboji svetovni vojni zelo važno vlogo.

Da se južno-ameriški narodi že resno zanimajo za svojo vlogo v bodoči tretji svetovni vojni, nam potrjuje poseben članek g. A. Braya v "Preisi" z dne 6. januarja t. l. pod naslovom "Obramba Amerik (Defensa de las Americas)". Toda, kakor ostale študije, tako tudi ta članek daje premalo važnosti in pozornosti nevarnim armadam komunističnih petih kolon, čeravno jih predvideva samo z znatno manjšim delokrogom in s tem manjšo nevarnostjo. Žal se tudi izjave ameriških vojaških strokovnjakov v pogledu tretje svetovne vojne vrtijo predvsem okoli uporabe letalstva in atomske bombe in popolnoma zanemarjajo in zanikajo ideološko stran vojne, kateri bodo dale svoj pečat predvsem armade komunističnih faciatkov in guerilev, ki so raztresene po vsem svetu, predvsem pa daleč za hrbtom zelo izločenih operativnih armad. Na koncu koncev pa vojne rešuje vendar le duh, ne pa materijal!

Čeravno živimo danes v bogati, mirni in urejeni Argentini, ki leži tako daleč od glavnih bodočih bojišč, vendar vse kaže, da razvoja bodoče vojne ne bomo spremljali s prekrizanimi rokami, ampak bomo, ravno nasprotno, našlo vsestransko zaposlitev, kar bo pa tudi, čeravno v skromni meri, doprineslo k svoboditvi in ponovno vstajenju naše izgubljene domovine Slovenije.

V. V.

vedno le "kratko potegniti", molčati in se umikati!

Za ofenzivo, za napad je treba mladih in zdravih moči.

Mi jih imamo!

Morda se mi na tihem posmehuješ, češ, kaj se navdušuješ, revež, ko veš, da smo mi Slovenci miroljuben narod in pustimo vsakogar da misli in počenja, kar se mu zljubi.

Prav je tako!

Saj tudi jaz ne mislim, da moramo začeti ofenzivo z orožjem in izzivanjem, ampak z mečem krščanskega prepričanja, s katerim mora biti prežet vsak protikomunistični borec. Danes je silovitejši boj idej, kot orožja. Nobena atomska in hidrogenska bomba ne more uničiti ideje komunizma, razen če z orožjem zatre nositelja te ideje. Fant in dekle, prežeta z duhom živega katolicizma, pa moreta s svojim živim vzgledom poraziti idejo komunizma v duši sočloveka. Kar ne zmoro orožje, zmoro prepričanje!

Morda te vznemirja misel, da jih je tako zelo malo, ki bi se bili voljni boriti. Naj te to ne plaši. Ta misel more plašiti samo tiste, ki se ne zavedajo, da je z našo borbo Bog sam.

Kako lep vzgled nam daje Sveto pismo starega zakona, kjer se jasno vidi, da Bog nikoli ne računa s kvantiteto, marveč s kvaliteto borec.

Gedeon je vodil Izraelsko vojsko proti Madijancem. Izraelevec je bilo 32.000, Madijancev pa kot listja in trave.

Gedeon je prosil Boga za pomoč in Bog vojskinih trum je tako-le govoril: "Številna je tvoja vojska. Stopi med

vojščake in jim reci: Kdor je plašen in kdor se boji, naj takoj odstopi!"

In tisto uro je vstalo 22.000 mož, ki so zapustili Gedeonovo vojsko in odšli ležati in lenobo past v svoje šotore.

Z 10.000 vojaki je Gedeon nadaljeval pot proti sovražniku. Vsi so trpeli hudo žejo. Približali so se reki Haradu in žejo moštvo je planilo k vodi, poglelo in pilo.

Tedaj je Bog ponovno govoril Gedeonu: "Vse preveč je tvojih vojakov, ki so mehkužni in niso sposobni za boj. Vsi tisti, ki so legli in pijejo vodo iz reke in leže, naj se umaknejo. Ostanejo naj samo tisti, ki zajemajo vodo z reke z rokami in si tako tešijo žejo." In takih je bilo samo 300 mož.

Z božjo besedo opogumljeni in z Gedeonom na čelu ohrabreni so Izraelci korakali proti sovražniku. Kot bi z neba padli, so stali pred sovražnikovimi šotori. Vzeli so v roko pozavne, prižgali so baklje in pričeli so strašno tuliti in kričati: "Meč Gospodov in Gedeonov!"

Tega so se sovražniki tako prestrašili, da so vse popustili in zbežali.

Bog za zmago ne potrebuje mase oklevajočih cincarjev, neokretnih počasnežev in večnih polovičarjev, ki bi radi malo dali Bogu in se po drugi strani tudi hudiču ne bi radi zamerili.

Bodočnost zahteva cele ljudi. Bodočnost bo pometla s polovičarji!

Slovenski fant, bodi cel fant!

Slovenka, bodi cela Slovenka!

Stoodstotno izrabimo svoje sile, da zmaga med nami, okrog nas in po vsem svetu krščansko načelo pravičnosti, miru in ljubezni.

Janko Mernik

KRIZA PRAVA V KRIZI NAŠE CIVILIZACIJE

PRAVO — OSNOVNI ELEMENT CIVILIZACIJE

Nihče danes ne zanikuje, da je človeštvo doseglo v zadnjem času silno stopnjo napredka, tako, kot je pred stolpetjem ni bilo mogoče predvidevati. Zlasti čudoviti napredek fizike in drugih eksaktnih ved s takim tempom hiti po poti novih dognanj in izvedb, da se človek upravičeno sprašuje, do kje še, kje so vendar meje spoznanja. Tehnična sredstva, ki se vsak dan izpopolnjujejo in včerašnja zastarevajo, so napravila zemljo vedno manjšo. Čim manjšo oviro predstavlja razdalja, toliko manj je občutna, in čim manj se občutijo razdalje, tem manjši je svet. Tako so pridobitve znanosti približale narod narodu, celino celini, sloj sloju in posameznika posamezniku. Danes skoraj ni več snovne ovire, ki bi je človeški um vsaj ne zmanjšal, če že ne sploh odpravil. Pomislimo na podmorska in zračna potovanja okoli sveta, na obveščevalna sredstva o dogodkih po vsem svetu, na silovite bojne mehanizme modernih armad, na napredek v medicini in prehranjevalni tehniki. Tempu razvoja sledi tempo življenja. Ljudem se tako rekoč muči živeti. Splošno se govori, da je naša civilizacija napredovala.

Vendar ta sodba samo po ugotovitvi o tehničnem napredku še ni utemeljena. Pod pojmom civilizacija namreč razumemo še nekaj več kot zgolj snovne dobrine v posesti ljudstva. K civilizaciji nujno pristopa tudi pravo. Odkar je človek, je pravo. Brez prava namreč ni oblasti in brez oblasti ni družbe, družba pa je ena od osnovnih zahtev človeške narave. Enoten cilj je prvi analitični element človeške družbe. Cilj označuje družbi njeno naravo, oblast ali pravico do sredstev in razmerje do drugih družb. Vsi atributi uresničene težnje človeške narave po združevanju se najdejo v državi kot suvereni nosilki popolnega cilja, ki je v svojem redu najvišje dobro. Ta cilj je obča blaginja ali skupnost pogojev, ki omogočijo, da morejo vsi organski udje dosegati neposredno vsestransko časno blaginjo, podvrženo končnemu smotru človeka. Med temi pogoji zavzema prvenstveno mesto uživanje pravnega reda, potrebna za vzdrževanje harmonije svobode, kakršnega zahteva sestav naravne družbe. Na drugem mestu teh pogojev pa je zadostna množina duševnih in tvarnih dobrin, s katerimi se more ohranjati časna blaginja in katere se zgolj z zasebno dejavnostjo ne morejo v zadostni meri pridobivati. Smoter človeške družbe kot take je torej obča blaginja, ki ni sama sebi namen, ampak je podvržena končnemu smotru človeka.

Civilizatorna in splošno kulturna prizadevanja pa niso nič drugega kot prizadevanje človeštva pri doseganju smotra družbe in čim višja stopnja civilizacije je ta smoter sam. Civilizacija je tako skupek vseh tvarnih in duševnih sredstev, ki so človeštvu dostopna in ki mu dajejo možnosti za doseganje čim višje

obče blaginje. Z drugimi besedami, civilizacija je dejanska fizična in psihična, ne pa moralna možnost doseganja smotra družbe.

Kot rečeno, prvi pogoj, ki stori, da morejo vsi organski udje dosegati neposredno vsestransko časno blaginjo, je uživanje pravnega reda kot ohranjevalca harmonije svobode, ki pa mora biti v soglasju s sestavo naravne družbe. Pravni red je tedaj osnovni princip vsake družbe, skupnost norm, ki urejajo medsebojne odnose, t. j. ki vodijo delovanje in utesnjujejo svobodo zaradi skupne blaginje, da se ne bi družba in njeni člani ovirali pri zasledovanju njihovega končnega smotra.

Človek je po naravi svoboden, da z danimi sredstvi in po lastnem odločanju dosega svoj cilj. Tako ima človek osnovne, naravne pravice, uživati življenje, telesno celovitost, čast in druge naravne dobrine, ki se mu ne smejo kršiti. Družba mora zaščititi posameznikom uživanje njihovih pravic, tako da uredi uživanje svobode posameznikov zaradi sorazmernega uživanja pravnih dobrih vseh članov družbe. Človek v družbi namreč zadeva s svojo svobodo svobodo drugih. S tem nastanejo nujni medsebojni odnosi med posameznimi člani družbe, ko vsak skuša naravnati svoje delovanje k lastnemu cilju. Pravni red svobode omejuje, vendar le toliko, da nihče ni oviran pri doseganju lastnega smotra, družba pa da ima tako zavarovano svoje dobro, ki je njen smoter. Brez pravnega reda si ne moremo misliti ne materialnega napredka ne duhovne kulture. Brez prava bi ne bilo civilizacije, obča blaginja bi bila logično nemogoča, ne le praktično otežkočena.

DVE ZMOTI: PRAVA — ZAKON BREZ PRAVICE

Poglejmo zdaj v luči teh ugotovitev, kakšna je današnja civilizacija človeštva in kako služi idealu smotra družbe. V uvodu smo spomnili, kakšen silen napredek je dosegel današnji človek v fizičnem obvladovanju zunanje narave. Toda ali ob tem splošna blaginja napreduje in dela človeštvo srečno? Odgovora ni treba še iskati. Kričijo ga milijoni svežih grobov po vsem svetu, ječijo toliki živi mrličji po ječah in taboriščih, hrumijo ga bombniki in oklepniki največjega formata in končno strahotni molk atomske bombe jasno odgovarja na vprašanje. Civilizacija v tvarnem pogledu tako visoka, človeštvo pa tako nesrečno kot še nikoli! Civilizacija je torej v krizi, zašla je v slepo ulico in ne ve izhoda. Človek se trudi, da bi prodrl čim globlje v notranjost vseh skrivnosti, gotovo z namenom, da bi si olajšal in osladil življenje, torej pripomogel k tisti naravni blaginji, v katero je naravnana vsaka človeška družba. Učinek je pa nasproten. Ob toliki višini eksaktne vednosti je toliko zla, da se zdi, da se bo človeštvo v njem uničilo. Ali je tvarni napredek vzrok oddaljevanja od obče blaginje? Taka trditev bi bila nelogična. Kaj je namreč obča

SLOVENSKA REPORTAŽA 1950.

Oče piše sinu . . .

Od domotožja bil sem ves bolan, ko pride pismo mi čez ocean, od tebe, sin moj, tisto drobno branje, da boste tam imeli birmovanje;

da pojdeš k birmi letos tudi ti, da si izbiral betra in da si naprosil že priletnega Matevža, ki je možak, ne majavec in mevža.

To mene veseli — in da si zdrav — me veseli — da v šoli je vse prav, da vsak nasprotno bere vaze, kar more, ko vtepa jo vam Marksove nakore...

Pa žogo, pišeš, da bi rad imel, za ribe trnek in za zbor svirel — si pevovodja? — sem čez oceane zvane mi včasih tiste pesmi znane,

ki jih od vas prinaša radio, da sem mehak in da mi je hudo... Tedaj objemam v duhu tebe, sina, grenko občutim, kaj je domovina!

Zadeneš misel, ko vprašuješ kdaj, veliko mojo misel, kdaj nazaj? Od nje na tujih tleh srce boleha, a vam doma edina je uteha...

Kako je kipnil naš slovenski kvas! Postavil ga je tujec — ne za nas! Testo je naše šlo čez rob posode, zdaj nimamo ne kruha ne svobode!

Zatorej, sin moj, od srca želim, naj praznik tvoj ne bo obredni dim! Naj se nad vami v cerkvi razsvetljeni prikazali jeziki bi ognjeni —

Obstre naj vas po vrsti sveti Duh, da zveste, kaj je laž in kaj napuh, kdo poniglav in kaj je vera kriva, kje se razbojnik za besedo skriva...

Vse drugo gre naprej in gre okrog, motor stoletij, silni večni Bog, pripelje nas nazaj in vas ohrani, verujte tam, da je na naši strani!

Jaz v bluzi sivi delovni ves dan teptam, garam umazan in oklan, zvečer doma, ko zlezem iz slačila, ogledam si že kupljena darila.

Bo žoga... Trnke in svirel dobiš, pa športne čevlje in še kak drobiž, od ust pritrgam si za srce mlado, en list ob nedeljah in — asado.

Pozdravim te, pozdravljam hrib in dol, domačo vas, današnjo njeno bol... In znaj, ko toži smarni zvon v doline, da v njem je nekaj moje bolečine...

Dr. ANTON NOVAČAN

Opomba: Asado je na ražnju pečena slastna goveja pečenka, argentinska narodna jed.

blaginja drugega, kot zadovoljenost potreb, telesnih in duhovnih, z dobrinami, dostopnimi splošnosti. Saj ima človek kot tudi tvarno bitje poleg duhovnih še nujne stvarne potrebe, ki jim mora zadovoljevati. Če jim zadovoljevati ne more, je brez nečesa, kar mu je potrebno, blaginja pa obstoji v čim popolnejši zadovoljitvi potrebam. Tako materialni napredek sam po sebi z logično nujnostjo prinaša človeku blaginjo, ki pa, kot doživljamo, ostaja danes tako enostranska, da je obča ne moremo imenovati.

Drugi element civilizacije je skupnost duhovnih dobrih, ki jih more in mora družba posredovati in pospeševati. Ali se te danes razvijajo tako, da pomagajo k doseganju obče blaginje? Odgovor bo spet negativen. Prizadevanje za tvarnim napredkom je postavilo v ozadje prizadevanje za duhovnimi dobrinami. Tvarni napredek je napravil slep skok naprej, pri tem nekako zatemnil duhovni napredek, sam pa iztiril, tako da ne najde več svoje smeri. Vsi vidimo degeneracijo današnje umetnosti in ostalih duhovno kulturnih panog. Kar se pospešuje in razvija, se dela zgolj pod vidikom tvarnega razvoja ali pa se izgublja v blede tožbi nad človekom. Duhovno prizadovanje človeštva ima zavrto razvojno pot, je v krizi.

A omejimo se na oceno prava, ki regulira udejstvovanja človeka kot člena družbe.

Rekli smo, da ima pravo trojno nalogo: a) ohranjanje svobode in neodvisnosti posameznika glede njegovih dobrin, b) pospeševanje blaginje družbe in c) ščiti člene družbe glede njihovih dobrin napram družbi sami. V tej trojni nalogi

(Nadaljevanje na 6. strani)

KAKO SEM POSTAL SEDLAR

Kakor je bila čudna in mnogokrat skoraj neverjetna pot naših ljudi od Ljubelja pa do Argentine, prav tako čudna, čisto naravnost romantična, je bila pot nekaterih od svojih novih poklicev v novem svetu. Obrtniki so hitro našli sebi primerno zaposlitev, prav tako kmečki ljudje, vajeni trdega dela. Mnogo težje pa je bilo z izobraženci, ki sebi primerne zaposlitve niso mogli najti in so se morali lotiti česar koli. Prav zanimivo bi bilo sestaviti statistiko, ki bi nam pokazala, kakšne poklice so ljudje opravljali poprej doma in kakšne imajo zdaj, v novih razmerah. To bi bila kaj zanimiva slika.

Od časa do časa nameravamo objavljati pogovore z različnimi našimi ljudmi, kako so se uveljavili v novem svetu. Naše bralce bo to gotovo zanimalo, saj bo marsikdo zagledal v teh pripovedih sami svojo usodo, svojo življensko pot.

Te dni se je oglašil v našem uredništvu naš stari prijatelj in ker sem ravno razmišljal, koga bi povabil na tak razgovor, sem kar njega prvega "nabodel" na svoje pero, ker je bil ravno pri roki.

"Kakor slišim, izvršuješ nekak sedlarski poklic. Ali bi mi hotel povedati, kako si prišel do tega novega poklica in kaj si bil prav za prav doma?"

Ponudil sem mu cigareto in, ko sva si jih naštevala, se je prijatelj lagodno naslonil v naslanjač, globoko potegnil dim, nato pa začel pripovedovati:

Bil sem uradnik, književnik, novinar...

"To je kaj čudna zgodba. Skoraj kakor tista o carju in tesarju, le da je obrnjena. Doma sem imel še kar dobro službo upravnega uradnika. Ustanovil sem si bil še družino, pripravil svet za hišico in, če bi ne bilo te vojne in vsega, kar je prišlo za njo, bi po vsej verjetnosti danes stanoval že pod svojo streho. Baval sem se tudi s književnostjo in novinarstvom. Deloval sem pri mnogih kulturnih društvih in bil tako v pravem pomenu besede aktiven kulturni delavec.

Vojna in begunstvo pa sta prekrizala vse moje načrte. Z desetisoči sem bežal čez Ljubelj, prišel po srečnem naključju v Italijo, kjer sem tri leta živel v raznih begunskih taboriščih. Ko se je ustanovila slovenska begunska gimnazija in je primanjkovalo pravih učnih moči, so me povabili, da sem poučeval na tej gimnaziji razne predmete, predvsem slovenščino, zgodovino, naravoslovne vede, in nekaj časa celo matematiko. Postal sem torej po sili razmer "gimnazijski profesor" in sem to-

rej tudi v begunstvu opravljal strogo inteligenčni poklic. Tudi novinarskega in književnega posla nisem opustil.

Ko pa me je poslala IRO v Argentino, na kak inteligenčni poklic — vsaj za začetek — ni bilo misliti. Treba je bilo potegniti črto čez preteklost in prijeti za kakršnokoli delo. Vsak dan sem iskal po časopisnih oglasih, če bi mogel kje najti svojemu poklicu vsaj približno primerno delo, a nisem našel nič takega. Emigrantski hotel je bilo treba že zapustiti. Prav takrat so zbirali skupino, ki bi šla delat venkaj v neko novo predmestje, ki ga je gradila država. Kaj sem hotel drugega kot izriniti to priliko. Ker se je prijavilo k tem javnim delom več mojih znancev in prijateljev, sem že zaradi družbe sklenil iti z njimi.

Naložili so nas s prtljago vred na kamione in nas odpeljali na delo. Bil sem kar vesel, ko smo prišli tja, saj sem našel tam mnogo prijateljev, ki so že pred nami prišli v Argentino. Bil sem prepričan, da bodo tudi našo skupino pridelili k njim. Gradili so hiše in pripovedovali, da so se kar dobro živeli v novo delo. Če so se oni, se bom jaz tudi, sem si mislil.

Prijel sem za lopato

Toda bil sem nemalo razočaran, ko so nas naslednje jutro odpeljali na drug sektor, kopat rove in globoke jarkove za kanale. Dali so nam v roke kopče in lopate in hajdi na delo. Moje sile so bile dosti prešibke za to. Mogoče pa se le privadam, polne si misli. Kmalu sem imel roke polne žuljev. Ker je bilo ravno v zimskem času, je bilo tudi to neprijetno, da sem moral večkrat iz toplih jarkov, ves razgret in znoj, na mrzlo burjo in sem se nekajkrat pošteno prehladil. Kmalu sem uvidel, da tu ne bom vzdržal, že zaradi zdravja ne. Zato sem po dveh tednih zapustil to delo in se vrnil v mesto iskat zase primernejšega posla.

Prav tedaj sem dobil od svojega sorodnika v notranjosti dežele povabilo, naj pridem k njemu na njegovo posestvo. Odzval sem se. Pa kmalu sem spoznal, da je tudi to delo zame pretežko. Ker sem želel vendar tudi nekaj zaslužiti, mi je sorodnik sam svetoval, naj se vrnem v Bs. Aires. Dal mi je priporočilo za neko veliko podjetje. Zato sem se spet vrnil in z njegovim priporočilom poprosil za službo pri tistem podjetju.

Res so me sprejeli. Prosil sem za peonsko službo. A v personalni pisarni mi je svetoval neki Hrvat, naj vendar

prosim za kaj boljšega. "Vi Slovenci ste sposobni za vse, znate se znajti povsod. Čemu bi bili tako skromni?" Toda jaz nisem vedel, za kaj bi prosil. "Prijavite se kot mizar!" Nekaj pojma že imate o tem, saj se je tudi več drugih vaših prijateljev s kako obrtjo in — uspevalo!"

Poslušal sem ga. Prijavil sem se kot mizar. Tisto podjetje ima več obrti.

Naložili so me na avto in me odpeljali v svoje delavnice. Ustavili smo se pred neko mizarско delavnico in uradnik, ki me je spremljal, mi je rekel, naj nekoliko počakam. Kmalu se je vrnil z nekim starim mojstrom, mu izročil neke papirje, potem pa se spet odpeljal.

Mojster me je nezaupno premeril od vrha do tal.

Bilo mi je kakor obtožencu pred sodnikom, ki si mu ne upa povedati resnice. Izgotal sem nekaj, kar naj bi bilo podobno pritrdilu in tesno mi je postalo pri srcu. Tisti hip sem bil uverjen, da ne bom mogel temu človeku prikrihati resnice.

Mojster me je še enkrat z mežikajočim pogledom premeril in obraz se mu je nakremžil v čudnem nasmehu.

"Odkod prihajate? Po vaši govoricam sklepam, da ste emigrant, ki je pred kratkim prišel semkaj... Znete nemški?"

"Da, znam," sem mu veselo pritrdil v nemškem jeziku, v upanju, da bom s tem bolje uspel. In res, nisem se varal!

"Dobro, me veseli" je nadaljeval v nemščini in obraz se mu je razjasnil. "Nemški razen naju tu nihče ne razume, kar po pravici mi priznajte, da niste mizar po poklicu, temveč inteligent. Po obrazu bi sodil kak profesor, uradnik ali kaj podobnega!"

Globoko, toda prijazneje me je pogledal v oči in moral sem mu priznati, z izgovorom, da upam, da bom nekaj pojma o mizarstvu že imel, če pa ne, pa se bom še privadil. Lahko bi tako nekaj več zaslužil kot pa peon.

"Claro," mi je pritrdil. "No, pa poizkusiva!"

Izpit za mizarja

Peljal me je v delavnico in odprl veliko omaro, v kateri je viselo različno mizarско orodje. Moral sem mu po vrsti razložiti, kako se to orodje imenuje, zakaj se uporablja. Bil je očitno zadovoljen. Potem sem moral posamezna orodja vzeti v roke in pokazati, kako se praktično uporablja. Ker sem bil dokaj nemiren, sem se tu in tam izkazal precej nerodnega in mojster me je sproti opozarjal, naj ne hitim, temveč delam počasi.

"Veste, zakaj vse to vprašujem?" je rekel naposled. "Ker prihajajo sem najrazličnejši ljudje, ki niti tega ne znajo, pa pravijo, da so izučeni mizarji. Pri vas pa mi je všeč, da ste mi odkrito priznali, kaj ste!"

Bil sem vesel, kajti videl sem, da bi z lažjo slabo opravil in da mi je resnično ljubnost pridobila mojstrovo naklonenost. Na tistem sem zahvalil Boga za to.

"Za pomočnika Vas bom že uporabil," je pripomnil mojster. "No, pa mi napravite še to nalogo!"

Prinesel mi je desko in mi velel, naj napravim iz nje obod za zaboj, ki je zvezan brez žebeljev. Vprašal me je, če znam. Toda ni čakal odgovora, kajti nekdo, ga je prišel klicati in opravičil se mi je, da ga kličejo v neko delavnico v drug okraj mesta. Naročil mi je, naj poskusim napraviti to nalogo, ker bi me potem lahko porabil za kaj boljšega, če bom pokazal sposobnost. Čez eno uro ali kaj se bo vrnil in naj ga tu počakam.

Bil sem sam s svojo nalogo in gledal vanjo kakor učenec v neznano matematično nalogo. Postal mi je tesno pri srcu. Končno sem se približno spomnil, kako so to delali doma mizarji in lotil sem se dela. Premeril sem desko, jo primerno razdelil in jo pričel žagati. Delal sem hitro, da mi je pot curkoma lila s čela. Pri tem pa nisem opazil, kako me iz temnega kota nekdo opazuje.

"Počasi, počasi, prijatelj, saj se ne mudi" sem zaslišal opomin v italijanščini. Obrnil sem se in zagledal starejšega moža, ki se je s smehljajočim obrazom in z mežikajočimi očmi zabaval nad mojim delom. Pograbila me je jeza, da bi mu najrajši vse skupaj vrgetl v glavo. Kakšen zlodej ga je prav zdaj privedel semkaj! Morebiti pa ga je mojster poslal, da bi nadzoroval izvrševanje dane mi naloge?

Vesela slovenska družba v Miramaru. Na praznik sv. Neže se je zbrala v gostoljubnem Gornikovem domu in je v veseljem razpoloženju proslavila godovni dan domače gospodinje in njene hčerke.

"Veste kaj, prepustite meni to delo! Vam bom hitro napravil!"

Spčetka sem mislil, da me izkuša. Zato sem ga zavrnil: "Prav lepa hvala, ga bom že sam opravil!"

"Saj mojster ne bo nič vedel", mi je prigovarjal. "Kar tja sedite, pa si odpočijte! Nikomur ne bom povedal, da sem Vam pomagal!"

Pogledal sem mu v jasne in iskrene oči in spoznal, da misli resno. Ves njegov obraz mi je razodeval, da je dobričina in da mi torej le dobro hoče.

"Dobro, pa zdela jva oba," sem slednjič pristal.

Mož je bil vesel, da sem mu privolil. Hotel sem, da bi delala oba, a on mi ni pustil. Delo mi je tako hitro in spretno šlo izpod rok, da ga je bilo veselje gledati. Vse mi je sproti natančno razlagal, kako se to dela in če bi dobil še enkrat to delo v roke, sem bil prepričan, da bi ga napravil.

Ko je končal, mi je velel naj sedem. Sam pa je odhitel iz delavnice in se kmalu vrnil s čašo črne kave ter mi postregel. Izpraševal me je, odkod sem in je bil vesel, ko sem mu povedal, da sem iz Ljubljane. Ves navdušen mi je potem pripovedoval, da je že bil v Ljubljani kot ujetnik v prvi svetovni vojni. Takoj po vojni pa je odšel v Argentino. Postal je sva koj zaupna prijatelja.

Slednjič je pogledal na uro, vstal in rekel, da mora iti in mi naročil, naj mojstru nič ne povem, da mi je on kaj pomagal. Kmalu nato se je vrnil mojster. Vzel je v roke izvršeno delo, gledal nekaj časa delo, nekaj časa mene, kakor da ne more verjeti. Končno je pokimal z glavo in pripomnil: "Zaate več, kot sem si mislil!"

Potem je nekaj napisal v papirje, ki mu jih je ob prihodu izročil uradnik, vstal in mi stisnil roko: "Jutri zjutraj pridite na delo! Upam, da bova prav dobra prijatelja!"

Drugo jutro sem šel s težkim srcem na delo. Z ozirom na tako dobro izvršeno nalogo sem se bal, da me bo dodelil k prvim mizarjem, in kaj potem? To bo razočaranje! Že sem mislil iti k mojstru in mu povedati, da si pravih mizarških del še ne upam izvrševati. Toda mojster mi je takoj ob prihodu stisnil roko in mi rekel, kakor da bi vedel za mojo skrb: "Nič strahu — spočetka boste samo pomagali drugim!" Kar kamen se mi je odvalil od srca!

Peljal me je v neko delavnico in na veliko veselje sem zagledal tam onega Italijana, ki mi je včeraj pomagal. Prijazno se je nasmehnil, mi stisnil roko in rekel: "Le brez skrbi! Česar še ne znate, se boste pa naučili! Nihče ni učen padel z neba. Tudi jaz nisem bil mizar, ko sem prišel semkaj. Človek vse zmore, da ima le voljo in razum!"

Ostal sem več mesecev pri tem Italijanu, s katerim sva postala prav dobra prijatelja. Vsako stvar mi je natančno razložil in mi sam pomagal, če mi ni šlo. Tudi glavni mojster se je večkrat oglašil. Bilo mu je všeč, da se je lahko z menoj pogovarjal v nemščini in moral sem mu na dolgo in široko pripovedovati o dogodkih iz zadnje vojne. Tudi z Italijanom sva se o vseh teh dogodkih večkrat pogovarjala.

Nenadoma pa se je moj položaj temeljito poslabšal. Italijana so poslali v drug del mesta in tudi glavnega mojstra so nekam premostili. Nisem ga od takrat nikoli več videl. Mene pa so dodelili k veliki žagi za hlode.

Nekoč je prišel tja glavni šef vseh delavnic. Že po postavi in obrazu sem spoznal, da mora biti Hrvat. Vprašal sem tovariša in mi je to pritrdil. Stopil sem k njemu in ga nagovoril v hrvaščini. Debelo me je pogledal in vprašal, če sem Hrvat. Povedal sem mu, da sem Slovenec. Povabil me je v pisarno, kjer mi je povedal, da ima Slovenko za ženo. Vpraševal me je, kako sem prišel sem in jaz sem mu vse odkrito razložil. Prosil sem ga, če mi more dati kako lažje delo, ker je vzdiganje hlodov zame prenaporno. Rad mi je ustregel. Čez nekaj dni me je dodelil k črkoslikarjem. Tako sem postal "pintor".

In sedaj sem sedlar

V našo delavnico je večkrat zahajal capataz sedlarske delavnice, ki je tudi vključena v tisto podjetje. Bil je Italijan, zelo ljubezniv star možiček. Ne vem, zakaj sem se mu priljubil. Morda zato, ker sem mu večkrat pripovedoval o njegovem rojstnem kraju, ki sem ga spoznal v begunstvu v Italiji in hvalil lepoto tistega mesta. Nekoč sem mu postregel celo s slikami tega kraja. Bil je ves blažen.

Nekoč je prišel k meni in me prijazno vprašal, če bi hotel iti k njemu v njegovo delavnico.

"Moj Bog, saj nimam niti pojma o tej obrti!" sem ugovarjal.

"Nič ne de, tudi jaz ga nisem imel, ko sem prišel sem. Saj ti bom vse pokazal in s časom se boš že privadil! Eden od delavcev mi je obolel in se ne bo več vrnil. Potrebujem te. Tudi za služek ti zvišam."

"Kaj pa ste bili vi poprej?" sem ga vprašal.

"Ribič," se je nasmehnil.

"Dobro, pa presedlam!"

In tako sem postal sedlar.

"Pa misliš še kdaj presedlati?" sem vprašal prijatelja.

Nasmehnil se je. "Bomo videli! Najrajši bi seveda presedlal na svoj nekdanji poklic doma. Bog daj, da bi bilo to kmalu!"

ZAHVALA IN PRIZNANJE

Prijatelj iz Koroške nam piše: "Za 'Črno mašo', sem se že zdavnaj zahvalil. Sedaj se moram še za Koledar Svobodne Slovenije, Svobodno Slovenijo in Duhovno življenje. Koledar me je resnično presenetil po svoji obsežnosti, svoji zanimivosti in tolikih klisjah."

Vse poslano stvari ne zanimajo samo mene, ampak tudi druge in zato stalno krožijo okoli, tako, da sam niti do branja ne pridem. Koledar so mi zaradi tega ljudje že precej "zdelali". Je res svetovno-slovenski?"

Če ga še nimate, ga naročite čimprej ali v upravi na Victor Martinez 50, Buenos Aires, ali pa pri naših zaupnikih. Dobite ga za m.š. 22.—

Nušičeva humoristika je še vedno živa knjiga. Pot ji utirajo satirični poudarki, posrečeni domisleki in dobri komični prijemi, ki nudijo gledalcu smeh in oddih... Med temi deli je posebno značilen:

"NARODNI POSLANEC"

Komedija v 3 dejanjih
ki jo bodo igrali člani S. I. Odra, v nedeljo, 26. februarja 1950.
ob 6. uri v cerkveni dvorani Ciudadela.

VSTOPNICE: po običajnih cenah, v predprodaji Alvarado 350, Ramos Mejía in pol ure pred pričetkom predstave.

(Nadaljevanje s 5. strani)

pravo oblikuje človeško družbo. — V konkretnem pomenu pa je pravni red sistem zakonov z odgovarjajočimi pravicami in dolžnostmi. Kot zakon tu ni razumeti samo to, kar označuje izraz v formalnem pomenu, ampak vsako obče, trajno in primerno razglašeno obvezno določilo zakonitega oblastnika v dobro podrejenim.

Kdo je zakoniti oblastnik kot postavodavec in kdo pravo potrjuje, pa je pravno politično vprašanje, ki v vsaki dobi dobiva povsod spreminjajoče se vidike. V človeški družbi so vedno bila mnoga pravna področja z različnimi potrebami dejanske ureditve in zato mnogokrat različnimi pogledi na načela, ki so se uveljavljala v pozitivni zakonodaji. Moderna država, ki več ali manj temelji na narodnostnem načelu, je svoje pravno področje najostreje ločila od ostalih. Meddržavno javno pogodbeno pravo pogodbeniki na vseh straneh grobo kršijo, zato je postalo dejansko neučinkovito. Velja tako edino notranje pozitivno pravo, dano z državnimi zakoni ali zraslo na pravnih običajih. Za najvišje in edino počelo obveznosti pozitivnega zakona se priznava samo volja zakonodavca, ki je absolutna in od kogar koli neodvisna. Ta zakonodavec je postal tudi v formalnem pogledu ena sama fizična oseba (Fuehrerprinzip) ali pa ljudstvo, katerega skupna dobrina je dobrina enega samega razreda, ki ga predstavlja ena sama stranka in je poseobljena v volji enega samega človeka ("progresivna demokracija"). V prvem primeru so se pozitivno pravne pravice omejile na pripadnike enega plemena, jezika, krvi, ki so edini subjekt prava, vsi drugi pa kot objekt prava brezpravní. V drugem primeru pa je pravo le začasno sredstvo do popolne socializacije družbe; je torej nujno zlo, ki bo v brezrazredni družbi nepotrebno.

Razvoj tehnike je pravo postavil pred težko nalogo: poenotenje različnih prav-

nih redov, združitev pravnih področij, postavitve svetovnega zakonodavca. Vedno tesnejši stiki med suverenimi in doslej dokaj avtarkičnimi družbenimi skupinami zaradi tehničnega napredka nujno zahtevajo, da se uredi vse bolj določno razmerja med posameznimi družbenimi edinicami, zlasti glede izmenjave dobrin in njih zaščite. Zavest osebnih svobode in enakosti glede naravnih pravic se je toliko razvila, da se ne more ohranjati civilizacija brez solidne pravne podlage, ki naj svobodo in enakost zavaruje.

Te naloge danes pravo še daleč ni izpolnilo. Nasprotno, z nesorazmernim razvojem je zašlo v splošnem razvoju civilizacije v disharmonijo. Zlasti sodobno državno in meddržavno kazensko pravo kaže na krizo, v kateri je danes pravo. Simptom te krize je kriza zakona. Z zakonodajnega področja pa se je razširila že tudi na pravosodno in upravno. Pojav te krize je predvsem zakonodajna inflacija (Carnelutti). Označuje jo na eni strani kopičenje pravnih norm, ki se tičejo vseh pravnih področij, na drugi strani pa zato nujna slabitev njihove veljave, kar pa zahteva spet novih zakonov. Vedno naraščajoče potrebe vsesvetovne človeške družbe so prinesle zakonodaji nove nujnosti. Pravnih primerov je vedno več; treba jih je presojati pod vedno novimi vidiki in z novo učinkovitostjo. To zahteva vedno več pravnih norm, ki se kopičijo v gmoto, pada pa njih učinkovitost. Formalistični pravni pozitivizem je prisodil volji zakonodavca najvišje in edino počelo obveznosti njegove zakonodaje. Zaradi prevelike raznolikosti interesov je prišlo do silne različnosti volj, ki so odločene za vsako čeno doseči svoje.

Pravo je tedaj doseglo veliko širino, ne dosega pa svojega namena, ker se vedno bolj oddaljuje od svojega notranjega počela.

(Konec v prihodnji prilogi.)

B. Fink

Novice iz Slovenije

Umrli so: Neža Linke v Skofji Lj., fr. Boštjan Lunder, O.F.M. v Lj., Ana Glušić v Lj., Franc Ostrelc, biv. trgovec v Lj., Rihard Zupan v Lj., Rija Sevcik v Lj., Feliks Eksel, šolski upravitelj v p. v Lj., Leopold Močnik, stavbni tesar v Domžalah, Franc Žerjav, orož. postajevodja v p. v Središču ob Dravi, Albina Sem roj. Rakun, Mary Buh, Josipa Tavčar roj. Pristov, Jurij Štefan, upokojenec Tob. tovarne v Lj., Anton Bonča v Lj., Marija Lewicki, roj. Ruh v Lj., Franc Gobec, kov. mojster v Slov. Konjicah, Janez Kante pri Sv. Marjeti pri Ponikvah na Dol., Ana Žmavc, roj. Praprotnik v Lj., Marija Malnar, Marija Zajec, roj. Parkelj v Lj., Friderik Kinkelj, Franc Parkelj v Stožicah, Marija Škrbina, upok. Tob. tov. v Lj., Ljudmila Perne, roj. Moharčič v Lj., Miha Mernart, pilot, umrl v Zadru, pokopali ga v Somboru, Alojzija Vrtačnik v Lj., Elizabeta Vončina v Lj., Frančiška Kvader, roj. Kurent v Lj., Angelica Vrečar, roj. Bertok v Teharjih, Mira Kranjc, roj. Kokl v Studenicah, Živko Lukič v Lj., Josip Slave v Lj., Josip Urch v Lj., Terezija Kokot, Marija Got, Anica Tavzes v Lj., Jože Judež, pos. v Smolenji vasi, Rudolf Jakhel, žel. urad. v p. v Lj., Avgust Poberar, nadučitelj v p. v St. Vidu nad Ljubljano, Marija Cof, roj. Jančič v Lj., Adolf Lušin v Kopru, Anton Stražisar, pos.

V novomeškem okraju se je vključilo premalo rezervne delovne sile v industrijo, t. j. samo 21,6%. Ljub. komunistični tisk navaja, da je temu krivo "slabo politično delo in lokalpatriotizem". Isti vir tudi pravi, da so lani iz novomeškega okraja premestili 300 delavcev. Pozivu se je pa odzvalo samo 60%. Pa tudi ostali so se čez nekaj mesecev vrnilo domov. Komunisti tudi jadikujejo in priznavajo, da je bilo tudi "popolnoma zgrešeno, da so nekatere strokovne delavce zaposlili kot navadne delavce".

Pomanjkanje mesa. V januarju je bilo v Sloveniji, predvsem pa v Ljubljani, veliko pomanjkanje mesa. Mesa ni bilo niti za tiste "izvoljence", ki imajo "zagotovljeno preskrbo". Titovo kom. časopisje zvrca vso odgovornost za to pomanjkanje na krajevne odbore, na kmete, na zakasnelo izvajanje odkupov in "nezakonitosti pri razdeljevanju obvezne oddaje".

Gozdne uprave. Braslovce, Jurklošter in Podčetrtek so zaradi "nerazumevanja kmetov" zaostale s prevozom lesa. Zato je "komisija za prekrške pri poverjenstvu za gozdarstvo" kaznovala voznike, ki se "namerno" niso odzvali pozivom za prevoz. Tako bi bil moral KLO ŠT. Lovrenc pri štorah zvoziti 800 kub. m. hlodovine in 600 kub. m. drv., prepeljali pa so le 100 kub. m. hlodovine in 21 kub. m. drv. Ne zlepa, ne zgrda niso mogli pripraviti kmetov do tega, da bi vozili. Zato sta bila kaznovana Ivan Štor na 25.000 din. globe, Štefan Gobec pa na zaplembo para volov. V KLO Vitanje sta pa bila kazno-

vana Karel Jeseničnik na 25.000 din. globe, Štefan Lončar pa na zaplembo para konj, voza in v uprege.

V komunističnem ljb. tisku se kar vrstijo članki o "špekulantskih kmetih". Tako bi bil moral Jernej Lipovšek iz Jastrobja v letu 1948 oddati pitane prašica. Pa ga ni, istočasno pa je za sebe zaklal tisto leto 3; leta 1949 je oddal samo enega, oddaja drugega se je pa upri ter je zaklal svinjo pod prevezo, da je bolna. Mleka je oddal le

Slovinci v Argentini

Buenos Aires, 22. februarja. Desetletnica smrti rajnega g. Jožeta Kastelica bo 8 marca. Maša zanj bo 5 marca na Belgrano 5863, ob 10 uri, ko je tam slovenska služba božja. V Mendoza pa bo 12 marca ob 9.45 sv. maša pri Franciškankah, popoldne pa bo tudi prireditev posvečena njegovemu spominu. Naslednje dni bo obisk na njegov grob in sveta maša v kapeli Puente del Inca. Udeležil se bo teh spominskih prireditev tudi g. Hladnik. Povabljeni ste pa tudi ostali rojaki, da ob tej priliki pohitite v Mendoza. Prijavite se takoj g. Hladniku ali v slovenski pisarni, da bo preskrbljeno za prenočišče. Avellanedski pevski zbor je napravil na pustno nedeljo izlet v Mercedes. Na

PREKO LOPEZOVE STENE

Bariloche, 3. februarja.

Lopezova stena, ki se dviga v veličastnem trikotniku naravnost iz modrih valov Nahuel Huapija, ima za turista posebno privlačnost. Lepa je, ne previsoka in pri roki, kar je v deželi razdalj posebno pomembno. Od Llao-Llao te pripelje prijetna pot skozi gozdove cipres coihuejev in drugih avstralskih dreves, ki se vzpenjajo dvajset, trideset metrov nad grmovjem in bambusom, do Bahía Lopez, kjer ozek preliv združuje jezeri Moreno in Nahuel Huapi. V hladnem jutru je zaznati sledove rahlega sobotnega dežja in ob prijetnem pogovoru še vemo ne, kako je minila dobra urica hoje.

Takoj za hotelom se dvignemo po strmih plazih in med požganimi debli — ostanki gozdnega požara, ki se je tu začel pred dvema letoma, se povzpemo do stene.

Smeri je dovolj, lahkih in težkih. Ker nimamo nobene opreme, se odločimo za najlažji prehod, ki smo ga odkrili že jeseni in ki bi ga pošten plezalec Jugovega kova komaj smatral za plezalno smer. Težav ni hujših, kot si jih našel pri nas v Špičkovem grabnu ali na Jalovčevem grebenu. Travnata krušljiva skala preko prvega skoka, nekaj gladkih plošč v srednjem delu — a so položne in oprijemljive — in kaminski goltane pod vrhom so edine točke, kjer je treba res malo plezati. V eni uri je stena konec in poraščen plaz, nas pripelje do grebena, odkoder se nam prvičkrat prikaže Brazo Tristeza in kjer najdemo eno redkih markiranih poti v patagonskih hribih.

60%. V velik greh mu komunisti štejejo tudi njegova prizadevanja, da bi bil pri zadnjih volitvah izvoljen, da bi se nadalje "lahko sabotiral". Komunisti nato sami priznavajo, da je "podobnih primerov" še več. N. pr. neki Anton Koželj, ki sam ni oddal obveznih količin goveje živine, mleka in krompirja, povrh pa še druge "hujska, naj ne oddajajo obveznih količin".

Prezidij "ljudske" skupščine LRS je pomilostil 209 obsojencev (23. jan.), ki so s svojim "ponašanjem in pravičnim odnosom do dela dokazali, da je kaznen pri njih dosegla vzgojni namen".

kinti rojaka Lojzeta Leskovec so vsi vdeleženci preživeli lepo pol dne v prosti naravi in ob domači postrežbi. Lojze Leskovec in žena Roza sta pripravila vsega v izobilju in izbornu, da je bilo postreženo po slovenski gostoljubnosti in z argentinskim asadom.

Šolske sestre, ki imajo svojo hišo tudi na Paternalu in je že 16 let kar delujejo v Argentini, so dobile novo provincijalko Sestro Terezijo Vidan, ki je bila doslej prednica glavne hiše v Rosariju. Dosedanja provincijalka Sestra Aurelija Plankar, ki je spretno in srečno vodila provinco skozi 15 najtežjih let, od prihoda pa do sedaj, je sedaj prevzela vodstvo novoustanovljene hiše v Asuncijonu.

Steza se vleče po severozahodnem grebenu dokaj časa. A pogledi, ki se nam odpirajo so tako lepi, da ne vemo, kako čas mineva. Res so se čilski vulkani in Tronadorjevi ledeniki zavili v megle, a pestra raznolikost jezer, gora in gozdov pod nami in okoli, nas zadostuje še tako razvajenemu iskalcu pokrajinskih lepot. V čudoviti modrini se vleče dolgi in ozki žalostni rokav (Brazo Tristeza) med gorskimi masivom Cerró López in gmoto Capillé, ki se z gozdnatimi pobočji, kopastimi predgorji, gladkimi stenami in špicastim vrhom dviguje pred nami v nebo. "Kapelica" z južne strani malo položnejša, kot s severa, kjer pada strmo v Brazo Puerto Blest, v prekrasni fjord, preko katerega vodi turistična pot v Chile.

Neposredno pod nami se odpirajo grape, stebri in plošče Lopezove stene, ki smo jo "pregoljufali" v nizkem zahodnem predelu. Ob njenem robu se vzpenjamo proti vrhu in njena podnožja se izgublja v Veliki Laguni, ki se s pestre raznolikostjo otokov, polotokov in zalivov odraža kot bleščeča geografska karta globoko pod nami.

V grmičju na položni jasi nas začeta obkrožati dva kondorja. Njuna radovednost je precej vsiljiva in naglo se obožimo s palicami, če bi slučajno veliki črni ujeti pokazali kake sovražne namene. Sicer so že Araukanci kod dobri poznavalci narave ugotovili, da kondor odraslega človeka ne napade, a kljun in kremplji kraljevskih ptic Córdillere le vzbujajo spoštovanje. Kot postolka se nam vstavijo nad glavami, bulijo v nas, potem še nekaj krogov in srednji se izgube za bližnjimi vrhovi.

STONE IN JAKA

Tone je našel Jako doma pred hišo. V eni roki je držal veliko steklenico bencina, v drugi pa še večjo krpo in čistil masne madeže z nedeljskega suknjica. "Sem bil na prekmurskem asadu v nedeljo, pa si je tudi moja suknja privoščila pečenega janca. Zakaj pa Ti nisi prišel? Bilo je res lepo."

"Glej, glej", se je kesal Tone. Že drugi sem zamudil lepo priliko. In spet po neumnosti, ki me je stala dosti sitnosti in še 60 pesov povrhu."

"Že vidim", je pribil Jaka. "Če mene ni, pa že užagaš kakšno narobe. Mene bi se držal, pa bi se imel lušno celo popoldne za tri pese. Tako smo bili dobre volje! Ti, ki si še fant, bi se pa še lahko po kaki prekmurski "dečli" ogledal. Jih je bilo kar precej, lepih in mladih."

"Jaz pa tako smolo", je potožil Tone. "Zjutraj sem šel v Ciudadelo z namenom, da popoldne pohitim na Avellanedo na prekmurski asado. Deževalo je, zato sem planil v prvi vlak in že smo odbrzeli dalje. Prišel je sprevodnik. "Boletos, por favor."

"Pomolil sem mu karto; pa ni bil zadovoljen."

"Ni prava."

"Kako da ne", sem bil že skoro hud. "Saj je ida y vuelta".

"Že, a vlak ne gre v Capital, ampak proti Moreno."

Brez besed je vzel blok. 20 pesov kazni. Na prvi postaji sem izstopil in sedel v prvi vlak za nazaj. Tedaj sem pogledal bolje. "Kdo mi kaj more zdaj, ko imam potrdilo v roki, da sem že plačal kazen!"

Ko dosežemo najvišjo točko stene, je tura v bistvu končana. Ne ljubi se nam, da bi stikali po glavnem grebenu dolge gore, ki nima izrazitega vrha in sesto-pamo čez pode proti koči. Globoka kotanja skozi katero se prelivajo v strmih padcih vode še ne skopnelih snežišč, nam nepričakovano zastavi pot. Spet moramo plezati, čeprav neradi, kajti to ni bilo v programu.

V planinski koči se pošteno podpremo s čajem in potem smuknemo naglo dol skozi gozd in preko drč do ceste, kjer čaka kamion Cluba Andino. Naš gost iz Buenos Aires izrazi popolnoma pravilno mnenje, da je videl jako malo bariloških lepot, kdor se je vozil samo z avtomobilom po deželi jezer in je z izletom, ki smo ga napravili jako zadovoljen.

VA

Osebnosti

V Ramos Mejia se je v ponedeljek 20. februarja preselila med nebeske krilatice Marija Magdalena, 8 mesečna hčerka Stanka in Marije Babnik. Žalujemo staršem in bratcem naše sožalje!

V Riherberku je 23. decembra vzel slovo za vedno Franc Karađin, star 84 let, vzoren krščanski oče. Doma zapušča 2 hčeri. En sin in hči sta v Argentini, oba z družinami.

Sveta maša za rajnega bo 5. marca ob 12 uri pri sveti Rozi.

Sprevodnik pa ni bil takih misli. Hotel je imeti listek. Dopovedoval sem mu in kazal listek Ciudadela—Plaza Misere-re in papir o plačani kazni. Pol Italije sem prepotoval, ne da bi plačal vozni listek. Laškim sprevodnikom sem kazal v angleščini pisan papir, ki mi ga je dal komandant. Tisti papir je delal čudeže. Tu pa me je že drugi sprevodnik zašil za 20 pesov. V Ciudadeli so me spet vrgli dol. Sprevodnik je vzel mojo karto. Poklicali so me v pisarno. Pa kaj, ko nisem razumel, kaj hočejo. Trije so govorili. Poskušali so tudi po italijansko. Mene je pa bilo že dosti vsega in sem jo kar popihal. In glej novo smolo: Ko je prišel sprevodnik, nisem imel karte, ker sem jo pustil v pisarni. Že naprej sem mu ponujal 20 pesov, samo, da bi bilo zgodbe čimprej konec."

"Ti, neroda", se je smejal Jaka. Saj menda nisi pesnik, ali pa profesor. Boš si pač zapomnil za drugič. Upošteval, da je stvar resna. Zato dobro pogledaj, da si boš pred vstopom na vlak kupil vozni listek in da boš izstopil na pravi postaji!"

Društveni oglasnik

DRUŠTVO SLOVENCEV SPOROČA

Splošna amnestija za prijavo tujcev na Civilnem registru traja 6 mesecev začenši od 11. januarja t. l. dalje. Zato opozarja Društvo Slovencev vse one, ki se še niso prijavili na Civilnem registru in žive v provinci, da ne zamude tega roka, ker bo treba po preteku roka plačati globo 50 pesov za vsako osebo. Po najnovejših informacijah pa ne zahtevajo vsi uradi prevoda potnega lista v kasteljansčino. Nekateri se zadovolje z originalnim potnim listom. Zato naj se vsakdo najprej prijavi na Civilnem registru s potnim listom, kakršnega ima. Šele potem, če bo ta pristojni urad zahteval prevod potnega lista, naj se obrne na društveno pisarno Victor Martinez 50, kot je bilo objavljeno v prejšnjih številkah Svobodne Slovenije.

Knjižnica Društva Slovencev ima mnogo lepih knjig. Posluje vsako soboto od 14. — 18. in vsako nedeljo od 9. — 13. ure.

Kdor želi, da dospejo paketi v domovino še do velike noči, naj pohiti z naročilom; zakaj pozneje bodo pošte preobremenjene.

Potočnik Viljem naj javi svoj naslov pisarni Društva Slovencev, Victor Martinez 50, Buenos Aires, ali pa svojemu prijatelju g. Francu Premierl. Calle Hindenburg 680 Santiago Chile, ker imenovani vprašuje za naslov.

Karlo Debenjak, IRO Center, Senigallia, Ancona, Italija išče naslov svoje sestre Frančiške Debenjak, ki se nahaja v Argentini od 1. 1928 dalje. Imenovana naj se bratu javi na njegov naslov, ali pa naj ga sporoči Društvu Slovencev, Victor Martinez 50, Buenos Aires.

Poravnajte naročnino

HUGO WAST

IVANA TABOR

POSLOVENJENO S PISATELJEVIM DOVOLJENJEM

"Ni še prišla moja ura," je rekel Stalin nekaj let pozneje pijoč šampanjec iz čaše, ki mu jo je dal sin ubitega Jagode. Bile je zastrupljene.

"Že je prišla tvoja ura!" je zavpil njegov morilec, ki se je nad njegovim truplom povzpela na njegov prestol in prevzel njegovo dediščino.

Morilec, ki je maščeval smrt svojega očeta Jagoda, ubitega od Stalina v letu 1938, je vedel za načrte Nabotha Dana in jih odobral.

Pa tudi še ni bila ura komunizma in ne brezbožništva. Svet, ki je 2.000 let živel v krščanstvu je potreboval za to, da bi ga razbil in pripravil pot revoluciji, močnejšega strupa in bolj dejavnega. In Dan ga je začel pripravljati v svojem taborišču na Kavkazu.

Ne komunizem in ne brezbožstvo, brutalni obliki materializma, nista mogli napolniti človeškega srca in zajeti duše, ki je nagnjena k mistiki tudi tedaj, kakor kolne, kajti — duša ima še četrto razsežnost, ki je nimajo gmotne stvari: neodoljivo težnjo k nadnaravnemu.

Naboth Dan je to vedel že iz katoliškega bogoslovja ter je zato v svojem

taborišču vpeljal novo vero: Satanstvo (satanizem).

Kult Satana je imel vse od XIX. stoletja mnogo strastnih privrženecv, zlasti med pesniki in filozofi, ki bi radi ustvarili čim močnejša bogokletja in so se zato podstopili slavospevom Hudiču.

Toda ne Proudhomme, ne Carducci, ne Madame Ackerman, ne Richpin in ne Leconte de Lisle niso iz svojih obupnih zaloz Boga uspeali napraviti pravo molitev k Hudiču, niti niso dobili posnemalcev svoje žalostne blazne težnje.

Naboth Dan, ki je čutil v tokovih svoje krvi neodoljiv svečeniški poklic, je opustil polje literature in spretno začel preoblikovati otroško dušo. Ustvaril je novo vero z molitvami, zapovedmi in katekizmom; da bi jo pa napravil še bolj priljubljeno in dostopno otroški fantaziji, je napravil iz nje naravnost Narobe — postavbo Božjih zakonov.

Proti vsaki božji zapovedi, ki vsebuje zapoved ljubezni ali čednosti, je postavil z veliko kričavostjo kakšno sproščeno, udobno in nasvet sovraštva, kar je bilo neskončno lažje izvajati.

Na strani Boga je bila vedno velika

7.

samožrtvovalnost. Na strani Hudiča pa izživljanje in popolna svoboda najnižjih nagonov.

Novi oblastnik Rusije, ki ni hotel drugega imena kakor "Sin Jagode", je popiral načrte Nabotha Dana in mu dovolil ustanoviti seminarje satanstva, zavedajoč se velike vloge, ki jo naj izpolni ta nauk. Vpeljal je novo vero v neizmerni obsežnosti svoje države, kateri je dal novo ime: Satanija.

Kadar pa se je po čudežu milosti kakšen otrok uprl vplivu tega Duha Satana, je bil križan.

Sam Bog ve za stotine teh nežnih mučencev, katerih živi križi so zvezeteli na obalah roke Kuban.

Disciplina strahotnega nasilja je bila edina vez satanistov med seboj. Za najmanjšo nepokorščino je sledila takoj največja kazen, ponavadi smrt, kakor tudi za vsak političen prestop; odprto pa je bilo polje tudi za najbolj razuzdane nemoralne težnje.

In tako so se vzgajali tisoči in tisoč španski otrok, ukrajenih iz domovine, in prepeljanih v to zakotje Rusije.

Svet je polagoma zvedel, kaj se godi tam. Juan III, španski kralj, je mislil, da je prva dolžnost nove monarhije rešiti te nesrečne ugrabljenke, katerih starši so prisegli, da bodo nosili do smrti žalobno obleko. Toda Rusija je zaprla svoje meje in zadržala svoje u-

jetnike, Evropa pa se ni upala spustiti se na križarsko vojsko, ki bi zahtevala milijone mrtvih, da reši trideset ali štirideset tisočev otrok, oz. fantov, za katere nihče več ne ve, kje so.

V dvajsetih letih ujetništva so predstavljali že lep novi narod v območju Satanije. Pomnoženi z otroki, ki so jih brezbožci nakradli v široki Rusiji — od Baltskega morja do Okotskega, in od Belega do Črnega... so, "Satanovi janičarji" narasli do števila 100.000!

Naboth Dan je postal star in je čutil že konec svojih dni.

Ni videl izpolnitve svojega načrta: razpad Cerkve.

"Videli pa ga bodo moji sinovi in moji vnuki."

Da bi ubrzal to izpolnitev, je leta 1975 prepuстил taborišče na Kavkazu svojim namestnikom ter se tajno nasešil s svojimi ženami in svojimi otroki v Rimu.

Rim je bil največja mesto na svetu. Babilonija iz marmorja in bronu, prestolnica najbolj civilizirane države, pa tudi najbolj pokvarjena.

In sredi njenih nezmagljivih zidov, branjenih z vsemi izumitvami, je stal zlat stolp — Sveto Mesto, najmanjša državnica Vatikan, ki je vladala šest sto milijonov duš z brezkrvno roko "Angelskega Pastirja" izvoljenega že leta 1939.

V nezmernih krožkih zmedene in vreščeče Babilonije je Naboth Dan pod različnimi imeni deloval in spletkaril ter bil deležen velikega sprejema, ne da bi ga spoznali.

V zadnjih dneh meseca "veadara" leta 1985 je Naboth Dan, ki je bil bolan v postelji, poklical k sebi svojega prorojenca, se poslovil od svojega znamenja poveljstva — Rdeč Zmaj s sedmi kronanimi glavami — in ga izročil prvorojencu vprico svojih žena in otrok.

"Ne boš ga nosil dolgo časa," mu je rekel. "Ko bo tvoj najstarejši sin dopolnil dvajset let, mu ga izroči, in on bo izvršil delo, ki ga nisva dopolnila ne ti ne jaz in ga noben človek sveta ni mogel ustvariti. On bo spet vzpostavil prestol Davidov; on bo pozidal tempel in on bo izpolnil prerokovanja judovska."

Nato pa je — kakor kralj Ahab — obrnil svoje obličje k steni. Tako je ležal tri dni, ne da bi spregovoril besedico, ponavljajoč v svojem spominu dogodke svojega dolgega življenja.

Na koncu tretjega dne pa je ta odpadnik, renegat Kristusov, daroval to, kar pomeni zadnjo mašo, duhovnikovo svojo smrt. Toda v kakšnem stanju se je njegova uboga duša potopila v večnost!?

Njegova družina je ostala še naprej v Rimu.

SLOVENC I PO SVETU

POZDRAV ROJAKOM IN
PRIJATELJEM IZ AVSTRALIJE

Finsbury-Adelaide, 9. febr.

Veliko mojih znancev in prijateljev gotovo še ne ve, da sem že v Avstraliji iz Spitalskega tab. sem odšel 23. sept. 49. Svojo kobilico sem nekaj dni poprej prodal Slovence, ki je ostal še v tab. Iz Spittala smo potovali v Bagnoli, kjer smo se 18. oktobra vkrcali na ladjo in z njo odpotovali v Trst. Tu so nas vkrcali na ladjo Dundalk Bay. Iz Trsta smo odpotovali 21. oktobra polnoči. Vseh potnikov nas je bilo 1.055. Zastopani smo bili skoro vsi evropski narodi. Slovencev nas je bilo 50. V Port Sajdu smo se ustavili 24. oktobra. Tu sem prvič videl egipčanske vojake, druge Arabce in zamorce. Ko smo po Sueškem prekopu prišli z ladjo v Rdeče morje, je bila taka vročina, da nismo mogli spati. V Adenu smo se ustavili 29. oktobra, v Kolombi na otoku Ceylonu smo pristali 5. nov. Avstralsko zemljo smo zagledali 14. nov. Pristali smo v pristanišču Perth. Naslednjega dne smo pa pluli dalje proti Melbourne. Pravijo, da so

se nismo imeli svoje mase. Zato smo šli v cerkev v predmestje. Dne 8. januarja pa je imel v taborišču že mašo poljski duhovnik iz Adelaide. Slovenci svojega duhovnika še vedno nimamo, čeprav smo to željo sporočili na vse strani in tudi sidejski škof bi ga rad dobil.

O Božiču smo seveda pogrešali tudi naših zvonov in našega petja. Cerkve pri nas razen stolnice namreč nimajo zvonikov. Živo sem se spomnil na špalsko zvonjenje, na očeta Planica in na vse tiste, ki so mu pomagali. Spomnil sem tudi na lepe verske prireditve, s katerimi smo se v tab. pripravljali na božične praznike. Večkrat se spominjam vseh svojih znancev in prijateljev iz taborišča. Vsem po, Svobodni Sloveniji pošiljam priske pozdrave. Predvsem pa vsem Zirovcem in Šentjoščanom. Vsem želim, da bi jim Bog dal v novi domovini veliko sreče in zadovoljen dom.

Stanko Šubic,
biv. tab. voznik v Spittalu.

DOBER TEK

TA TEDEN BOMO POSTAVILI
NA MIZO:

PONDELJEK. Kosilo: Jetrni riž na juhi, govedina s krompirjevim hlebčkom in praženim zeljem, pečena jabolka. Večerja: Vampi v obari, beli žganci.

TOREK. Kosilo: Ragu juha z zapечenim kruhom, makaroni s svinjskim mesom, solata, jabolčni kompot. Večerja: Čespljevi cmoki, bela kava.

SREDA. Kosilo: Juha z rezanci, naravnimi zrezki s posajenimi jajci, krompir zabeljen, solata, ometi, kompot. Večerja: Možgani z jajčki, čaj s pecivom.

ČETRTEK. Kosilo: Juha z vraničnimi cmoki, zvitka bržola, zabeljen strožji fižol, rižev narastek. Večerja: Jetrea v obari, polenta, sadje.

PETEK. Kosilo: Prežgana juha z vlitimi rezanci, kuhana riba z majonezo, sadna pogača. Večerja: Mlečni riž s čokolado, čaj.

SOBOTA. Kosilo: Meseni cmoki v paradižnikovi omaki, pražen krompirček. Večerja: Obloženi kruhki (sandwiches), čaj.

NEDELJA. Kosilo: Juha z ometnimi rezanci, pljučna pečenka s slanino, dušen riž, solata, biskvitov zavitek. Večerja: Mrzla pečenka od opoldne, solata, biskvitov zavitek od opoldne, čaj.

Cerkveni oglasnik

Lanus in Avellaneda. Vse postne nedelje bo pobožnost križevke pota v cerkvi Santa Faz, Villa Industriales, Lanus Oeste ob 16 uri. Iz tramvaja izstopite na Santa Fe 4000, od tam je do kapele 2 kvadri.

O BVESTILA

IGRALSKA DRUŽINA NARTE VELIKONJA sporoča svojim članom in članicam, da bo 1. redni članski sestanek v letošnji sezoni v nedeljo 5. marca 1950. ob 11 uri dopoldne v dvorani Salezijanske Gimnazije na Belgrano. Udeležba obvezna za vse. — ODBOR

Službo pri slovenskem strojnem podjetju dobila strugar (medio oficial) in vajenec.
B. SELJAK
Del P a r a i s o 2 5 9
Santos Lugares, F. C. N. G. S. M.

ZAGREBSKI KROJAŠKI
SALON

za dame in gospode
IVAN MORIĆ
Velika izbira vseh vrst blaga. Garantirana prvorazredna izdelava. — Obiščite me in se prepričajte!
IVAN MORIĆ
San José 1121 P.ro Dto A

BAR LJUBLJANA
išče deklo kot pomočnico kuharici. Plača po dogovoru. Javiti se na naslovu:
BAR LJUBLJANA
Avenida del Trabajo 5986

DARILA
živila, tekstilno blago in zdravila pošiljamo v vse države.
—
Iz Buenos Airesa pošiljamo zavitke do 5 kg kakor doslej še nadalje v vse države in sicer z rabljenjo obleko, z novo obleko in živili.
—
PANETH y Cia.
DIAGONAL NORTE 501 — Of. 810

Imprenta "Dorrego", Dorrego 1102, Buenos Aires

VELIKA NADA XX STOLETJA

Pod tem naslovom (Jean FOURASTIE: Le grand espoir du XX. siècle — Presses Universitaires de France) je izšlo lani v Parizu zelo zanimivo narodno - gospodarsko delo. Pisec Jean Fourastie je nova osebnost v francoski narodnogospodarski literaturi, znan doslej le po dveh knjižicah izšlih v zbirki "Que sais-je" in sicer "L'économie française dans le monde" (Francosko gospodarstvo v svetu) in "La civilisation de 1960" (Civilizacija leta 1960).

Fourastie se je vrgei na študij vpliva, ki ga ima tehnični napredek na razvoj sodobne družbe. Medtem ko so bili prejšnji njegovi spisi le nekaki odlomki iz tega študija, je knjiga, o kateri poročamo, poskus splošne gospodarske teorije o vlogi tehnike v sodobnem gospodarstvu. S kratko preglednico nas Fourastie postavi pred vprašanje:

Za žetev 1000 m² žita je bilo potrebno,
— 1. 1800 — ena ura dela s srpom,
— 1. 1850 — 15 minut dela s skoso,
— 1. 1900 — 2 minuti de la s strojem, ki kosi in veže,
— 1. 1920 — 40 sekund z istim strojem na mehanični pogon,
— 1. 1945 — 35 sekund z istim strojem, ki še mlati obenem.

Na ta način se je količina človeškega dela, ki je potrebno za pripravo enega kvintala omlatenega žita, skrčila v 150 letih s treh ur na približno 10 minut. (Tu je vračunano delo za izdelavo in o-skrbovanje stroja.)

Tehnični napredek je torej ogromen. Toda ni enak v vseh področjih pridobivanja. Medtem ko je naravnost izreden n. pr. v tovarniški industriji, je znatno manjši v poljedelstvu ter postane skoraj neznamen v nekaterih drugih panogah. Glede na različno intenzivnost tehničnega napredka deli Fourastie vse pridobivanje v tri velike vrste: Prvo, ki obsega poljedelstvo, za katero je značilna srednja intenzivnost, drugo, ki obsega industrijo z zelo visoko intenzivnim tehničnim napredkom in tretjo, kamor so uvrščene vse delavnosti z zelo nizkim tehničnim napredkom ali celo brez njega. To so uprava, trgovina, svobodni poklici in tudi znatno število ročnih opravil. Ta razvrstitev nikakor ni popolna in nudi mnogo prilike za kritiko, zlasti ker ne upošteva dovolj menjavanja vsebine posameznih vrst glede na čas in kraj. (Tako je francoska kritika navedla primer gradbene industrije, ki je v večini modernih dežel v drugi vrsti, dočim je v Franciji zaradi male gradbene delavnosti nedvomno v tretji.)

Kakšne pa so posledice te različne intenzivnosti tehničnega napredka v različnih panogah pridobivanja? To je najzanimivejši del Fourastiejevih izvajanj. Prva in najvidnejša je sprememba v sestavi prebivalstva: prebivalstvo se začneja kopičiti v strogah s šibkim tehničnim napredkom*) Tehnični napredek, ki je v preteklosti redčil deželo v korist industrijskih središč in jo še danes marsikje redči, vedno bolj razmešča delovno silo v sektorje tretje vrste in ponekod celo v poljedelstvo (prva vrsta). Odstotek v industriji zaposlene delovne sile se sorazmerno manjša in v sami industriji se manjša odstotek tiste delovne sile, ki je zaposlena pri manj človeških opravilih, ter končno časovna količina takega dela se krajša (zadostni so n. pr. 6-urni delavniki). Težavnost in grenkoba tovarniškega dela,

ki je imela tako važno vlogo pri formaciji proletariata in proletarskih revolucionarnih gibanj, je na tem, da če že ne izgine, se vsaj znatno ublaži.

Dalje napoveduje Fourastie splošno podaljšanje šolske dobe kot razumljivo posledico vedno večje tehnične specializacije.

Tradicionalni vpliv zemlje oz. kraja na lokalizacijo gospodarske delavnosti se bo zmanjšal in rudninsko bogastvo bo zavzelo mesto, ki ga ima dosedaj rodovitnost tal. V okviru posameznih narodnih gospodarstev pa bo potreba po zraku, luči, vodi in sploh po naravi, razvoj prometa in razširjenje hišnega komforta znatno olajšalo decentralizacijo mestnih središč.

Končno na podlagi svojih raziskav gospodarskega razvoja zadnjih 200 let trdi avtor, da se bo splošni življenjski nivo še zelo dvigal. Poljedelstvo (prva vrsta) se bo tehnično še jako razvilo, toda v razmeroma doglednem času bo nastopil zastoj zaradi saturacije prehranjevalnih potreb. (V tej točki se nam zdi, da avtor premalo upošteva stalno naraščanje svetovnega prebivalstva.) Industrijska proizvodnja ima, nasprotno, pred seboj še velike možnosti, a tudi tu se bo javil zastoj, bo zgodilo takrat, ko bo nivo po-naprednejši dežel močno presežal (recimo: podesetorjen). V tretji vrsti bo gibkost povpraševanja privedla do večjega pridobivanja, toda šibkost tehničnega napredka in pa potreba obdržati zadostno delovno silo v drugih panogah, bosta perpetuirali pomanjkanje na področju t. im. gospodarskih uslug: v upravi, šolstvu, trgovini, gostinstvu, razvedrilni industriji itd.

Fourastie se vzdrži vseh ugibanj, kakšne pretrese bo ta gospodarski razvoj povzročil v politični in pravni ureditvi bodoče družbe. Knjiga je jako stvarno pisana in se varuje vsakega cenenega optimizma v stilu pozitivistov in naprednjakov preteklih in polpreteklih dob. Je izrazito n. pr. "postmarxistična", ker se ne bavi z diskusijo bodisi pro ali contra marxističnim tezam, ampak kaže kako je socialni razvoj šel preko dejstev, ki so bila osnova marxizmu kot n. pr. razredni boj, in raziskuje nove težnje gospodarstva, ki so skupne i kolektivističnim i liberalno urejenim deželam.

Fourastiejevi zaključki so zelo zanimivi za nas kot kristjane in kot pripadnike malega naroda, kajti oznanjajo zmago duha nad materijo tudi v gospodarstvu, čeprav le posili dejanskih razmer in ne po človeškem zavednem poboljšanju, izplahnenje razrednega sovražstva in končno odpirajo, čeprav le teoretično, nove možnosti za izživeljanja malih narodov. Tudi to je nekaj, kajti v mnogih sistemih za nas še teoretičnih možnosti ni bilo.

K.

(*Treba je imeti pred očmi, da je avtor Francoz, to je prebivalec dežele, ki je že davno prebolela "beg s kmetov". Za dežele, kjer industrija še nastaja kot n. pr. Argentina ali Slovenija, je značilen beg ljudi s podeželja v mesto, kjer je zaslužek lažji in boljši. Dežele s staro industrijo so prebolele to fazo in tu tam se opaža nasprotni pojav, to je, vračanje delovne sile v zapuščeno kmetijstvo. tom smislu se je govorilo in se še govori o reagrarizaciji Anglije.

F. R. A. ZILIJ A

Goiania, 10. febr.

Na obisku pri Slovincih

V začetku t. m. sem obiskal slovenske novonaseljence v mestu Sao Paulo in okolici. Hvala Bogu, njihov položaj se stalno izboljšuje. Ljudje postajajo že pogumnejši in zro z optimizmom v bodočnost. Saj je tu ugodna prilika za sposebne in delavne ljudi. Tudi tukaj v državi Goias, ki je zemljepisno središče Brazilije, je nekaj slovenskih družin, katerih pa še nisem mogel obiskati. Bem pa to storil v najkrajšem času.

Vaše pismo z dne 27. januarja t. l. sem dobil. Sporočam Vam, da sem prejel tudi Vaše krasno darilo, nad vse lep Kalendar Svobodne Slovenije. Iskreno se Vam zahvaljujem za Vašo naklonjenost. Prejel sem tudi že več števil povečane "Svobodne Slovenije", na katero smo Slovenci v Južni Ameriki res lahko ponosni. Zelo rad bom prispeval, kolikor mi bo mogoče, s kakim dopisom.

S toplimi pozdravi Alojz Zver.

Acheson je izjavil, da se bo USA upr-la vsakemu napadu na Filipine.

Poizvedba. Slovenka, ki se nahaja v USA in je prišla tja iz Spit. taborišča, želi naslove od svojih znancev v Argentini, da bi stopila z njimi v pismeni stik. Naproša, naj se javijo na uredništvo Svobodne Slovenije sledeči: Dr. Kalin Angel, Jože Jenko iz Str. Novo mesto, Anica Sporar, Stanko Vidic, doma iz Jesenice, Marica Zakrajšek, prej. Škelljeva, družina Železnikar iz Gorenjske, Stanislav Mirt iz Lj. okolice in Miro Kovač. Vsi ti lahko dobe naslov v uredništvu Svobodne Slovenije, ali pa pustite svoj naslov tam. Vse te in ostale Slovence lepo pozdravlja iz Ohio tja na Jug Argentine Olga Pegečanka

Belgijski primas kardinal Van Roey je izdal posebno pastirsko pismo proti komunizmu. Označil ga je za "popolnoma zgrešen in perversen sistem sovjetske Rusije v njeni borbi za nadvlado na svetu s pomočjo komunizma". — Zan. ministri skandinavskih držav se bodo zbrali na poseben posvet v začetku marca.

Nemški listi poročajo, da je v ZSSR v teku tajna čistka v zvezi z odkritjem priprav za nasilno zrušenje obstoječega režima.

EUROPLATA

Pozos 129 - I. nadstropje - Buenos Aires

PAKETI ZA SLOVENIJO

Posebna ponuda za

Veliko noč

Družinska pomoč za Slovenijo. Paketi po znani ceni, najboljše kvalitete, in pravilno zapakirani. Pošiljatev zagotovljena preko Copenhagena.

KJ/1	3.600 gr surove kave 225 gr kakao-a 112 gr Ceylon čaja	KJ/6	2.250 gr surove kave 3.825 gr sladkorja 112 gr Ceylon čaja 225 gr kakao-a
KJ/2	3.150 gr surove kave 3.375 gr sladkorja	KJ/7	2.075 gr surove kave 2.700 gr sladkorja 1.800 gr riža 150 gr mlečne čokolade
KJ/3	2.700 gr surove kave 2.700 gr sladkorja 1.125 gr riža	KJ/8	3.600 gr riža 3.375 gr sladkorja 3.600 gr riža
KJ/4	2.700 gr surove kave 1.125 gr sladkorja 1.125 gr riža 1.800 gr bele moke	KJ/9	3.600 gr sladkorja 225 gr kakao-a 300 gr mlečne čokolade
KJ/5	2.475 gr surove kave 1.800 gr riža 224 gr popra 112 gr Ceylon čaja	KJ/10	4.500 gr bele moke 3.600 gr sladkorja 450 gr pražene kave 112 gr popra 8 kosov toaletnega mila

Vsak paket stane m\$n. 90.—. Vsi stroški vračunani. Pri naročilu dveh paketov je cena za oba m\$n. 172.—. Odpošiljatelj mora biti ista oseba, prejemnik je pa lahko različen.

PREKO ŠVICE POŠILJAMO PAKETE:

8 kg sladkorja, 4 kg riža, 5 kg mila, 9 kg testenin, Nylon nogavice.

Naravnost iz Argentine pošiljamo pakete v vse evropske države in sicer 8 vrst paketov, brutto teža 5 kg po ceni od \$ 42 do 49. V to ceno so všeti vsi stroški. Pošiljamo že gotove pakete in izvršujemo vse formalnosti, ki so potrebne za odpošiljatev teh paketov. Natančnejša pojasnila dobite v pisarni.

Zgoraj navedene cene veljajo samo do 31. marca 1950 Año del Libertador General San Martín.

"CASA BOYU"

OLAZABAL 2336 (pol kvadre od Cabilda 2300) — Tel. 76 - 9160

Opozarjamo, da imamo v zalogi ure OMEGA, ELECTION, MOVADO, UNVER in druge; dalje zanesljive budilke, vse z garancijo, od 28. — pesov naprej.

Velika izbira svetinjc, prstanov, obeskov in verižic, 18 krt zlato.

Poročni prstani, zlati 18 krt par od 155.— pesov naprej.

VSA POPRAVILA UR IN ZLATNINE — TOČNO IN ZANESLJIVO!

Trgovina je ob delavnikih odprta do 20. ure, ob sobotah popoldne pa se lahko naše stranke zglaste tudi v našem stanovanju, ki je v isti hiši Olazabal 2338, dto. 5. Ako pa želite ob dogovorjenem času, nam sporočite to po tel.

SUDAMERICAN BUSINESS OFFICE

LAVALLE 361, vosoko pritličje — Tel. 32 - 4597 — BUENOS AIRES

Uradne ure od 9. — 12. ure dopoldne in od 15. — 19. ure popoldne.

Ob sobotah od 9. — 12. ure dopoldne.

PAKETI ZA SLOVENIJO

U-1	4.200 gr. čiste svinjske masti	\$ 40.—
U-6	1.000 gr. surove kave 1.500 gr. sladkorja 1.000 gr. riža 220 gr. čaja 500 gr. kakao-a 200 gr. čokolade	55.—
U-7	2.250 gr. riža 2.250 gr. sladkorja	27.—
U-8	4.500 gr. riža	28.—
U-9	4.500 gr. sladkorja	27.—
U-16	4.000 gr. pralnega mila 500 gr. toaletnega mila	35.—
U-18	4.500 gr. bele moke	27.—
U-21	2.000 gr. surove kave 2.500 gr. sladkorja	39.—
U-22	2.000 gr. pražene kave 2.500 gr. sladkorja	45.—